LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 89 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antr., lapkričio (Nov.) 6, 1962 * * * * * METAI 5I-ji

KRISLAI

Didžioji sukaktis.
Ar jau po audros?
Ko gi Kuba nori?
Iš ten viskas padaryta.
Visur mūsų pirštai.
Niekas nepasikeitė.
Ir jiems nepatinka.

— Rašo **A. Bimba** —

Lapkričio 7 dieną sueina lygiai keturiasdešimt penkeri metai nuo socialistinės revoliucijos pergalės Rusijoje, — nuo įvykio, kuris, pasak John Reed, "supurtė visą pasaul." Puikiai atsimename tą dieną. Puikiai atsimename, su kokiu džiaugsmu visa pažangioji žmonija sveikino nuvertimą "senojo svieto iš pat jo pamatų" ir atidarymą kelio į naują gyvenimą, į naują rytojų. Išsipildė viltys ir lūkesčiai visų, kurie tikėjo nauja ateitimi ir darbavosi dėl jos priartinimo.

Šiandien Tarybų Sąjunga, susidedanti iš šešiolikos socialistinių tarybinių respublikų, kurių gretose randasi ir mūsų senoji tėvynė Lietuva, yra viena pačių didžiausių valstybių. Ji stovi pirmosiose gretose žmonijos kovoje už išlaikymą pasaulinės taikos.

—:—

Vieną dieną atrodo gražiau, linksmiau ir šviesiau, o kitą dieną ir vėl dangus apsiniaukia juodu debesiu.

Tokie šiandien laikai. Tik prieš kelias dienas atrodė, kad dėl Kubos kilusi audra jau praėjo, bet šiandien? Ji tebesiautėja, ir dar nežinia, kuomi baigsis. Vėl militarinė blokada, vėl kariniai lėktuvai jos padangėse, vėl užvirė propaganda už invaziją!

—:—

Kubos norai, atrodo, nėra per dideli. Jie yra paprasti, būdingi kiekvienam nepriklausomam kraštui. Ji nori, kad jai būtų leista vesti savo reikalus.

—:—

Kas liečia Tarybų Sąjungą, tai atrodo, kad iš jos pusės viskas padaryta problemos išsprendimui be jėgos vartojimo. Ji atsiima visus raketinius įrenginius, prieš kuriuos taip smarkiai buvo Jungtinių Valstijų protestuojama.

—:—

Nė kalbos nebeturėtų būti apie sprendimą problemos jėga. Tie, kurie vėl perša invaziją į Kubą, aštrina ir sunkina padėtį. Jie verti visuotinio pasmerkimo.

—:—

Kalbant apie audrą dėl Kubos, kartais pasitaiko ir keistų kurijozų. Aną dieną staiga prezidentas Kenedis nutraukė Vakaruose prakalbų maršrutą ir sugrįžo į sostinę. Laikraščiai, radijas ir televizija paskelbė, kad jis pagavo didelį šaltį, smarkiai susirgo. Gi pasirodo, kad tai buvo melas, Amerikos žmonių apgaudinėjimas.

Arba: laikraščiai rašė, kad sekmadienį prezidentas lankėsi bažnyčioje, išklausė mišių ir karštai meldėsi. Ant rytojaus atlaikė pasitarimą su Apsigynimo taryba ir karininkais ir sudarė planus susidorojimui su Kuba. Tuojau paskelbė Kubai blokadą. Tuojau pastatė visas karo jėgas ant kojų.

—:—

Kilo nesusipratimas tarp Indijos ir Kinijos. Mūsų krašto ginklai skubinasi į Indiją.

Kodėl, kur tik koks nesusipratimas, tuojau, vietoje taikos balandžio, siunčiami ginklai?

—:—

Kai šiuos žodžius skaitysite,

(Tąsa 6-tam pusl.)

Vakarinis Berlynas ir vadų pasitarimai

New Yorkas. —Po Kubos krizės, kuri vos neprivedė prie atominio karo, diplomatija labai rūpinasi vakarinio Berlyno ir taikos sudarymo su Vokietijomis reikalais. Jungtinių Tautų asamblėjos dalyviai nuolatos tariasi tais klausimais.

Maskva. —Tarybų Sąjungos užsienio ministras A. Gromyko buvo pasišaukęs Jungtinių Valstijų ambasadorių F. D. Kohlerį ir ilgai tarėsi. Buvo tartasi Kubos reikalais, ypatingai dėl jos reikalavimo, kad Jungtinės Valstijos pasitrauktų iš Guantanamo įlankos, kur yra įsirengę karo laivyno bazę. Kuba sako, kad iš tos bazės provokacijos gali niekais paversti JAV garantijas nedaryti intervencijos į Kubą.

Kitas klausimas buvo svarstomas, tai padarymas taikos su Vokietijomis ir sureguliavimas vakarinio Berlyno reikalų, ypatingai jo susisiekimo su Vakarais per Rytų Vokietijos teritoriją. Taipgi buvo kalbama ir apie pašalinimą JAV raketų bazių iš Turkijos.

Bona. —Į Vakarų Vokietiją atvyko Vokietijos Demokratinės Respublikos (Rytų Vokietijos) prekybos ministras Heiz Behrendtas, kuris tarėsi su Vakarų Vokietijos prekybos ministru Dr. Kurt Leopoldu.

Rytų Vokietija nori gauti $900,000,000 kredito prekybos reikalams, o Vakarų Vokietija užtikrinimo vakarų vokiečių įsileidimo į Rytų Vokietiją.

GIRIA CHRUŠČIOVO IR KENEDŽIO ELGESĮ

Roma. — Italijos parlamento posėdyje kalbėjo užsienio ministras Attilio Piccioni ir gyrė Chruščovo ir Kenedžio pasielgimą Kubos reikaluose. Jis sakė, kad jų pasielgimas gali pasitarnauti pavyzdžiu išsprendimui ir kitų tarptautinių klausimų.

SAKO, BUS GILI IR ŠALTA ŽIEMA

Dublin, N. H. — Farmerių Almanakas nurodo, kad būsimoji žiema bus gili ir šalta. Sako, kad rytinėse valstijose škris iki 70 colių sniego.

TĖVAI UŽMOKĖS UŽ SŪNAUS VANDALIZMĄ

Elizabeth, N. J. — Teisėjas R.R. O'Connor nuteisė 15-kos metų berniuko tėvus sumokėti mokyklai $2,412 už jų sūnaus vandalizmą. Dar yra žinoma, kad jis ir jo grupė padarė šešiems privatinių žmonių namams nuostolių nuo $100 iki $250.

ATVYKS T. SĄJUNGOS KREPŠININKAI

Maskva. — Lapkričio 5 d. vyksta į Jungtines Valstijas dvi tarybinių krepšininkų komandos, viena vyrų, o kita moterų. Bet šį kartą jų tarpe nebus Janio Kruminio, kuris yra 8-ių pėdų aukščio.

IŠ VISO PASAULIO

Pekinas. — Kai kurie kinų laikraščiai kritikuoja Tarybų Sąjungą už sutikimą ištraukti raketų įrenginius iš Kubos.

Paryžius. — Generolas L. Norstadas perdavė NATO jėgų komandą generolui Lymanui Lemnitzeriui.

Sao Paulo, Brazilija. — 250,000 plieno darbininkų gavo pakelti algas.

Maskva. — TSRS pareikalavo Graikijos, kad ji atšauktų savo ambasados narį Venetsianosą.

New Delhi. —Indijos Komunistų partija pasisakė prieš Kiniją sienos nesutikimų klausime.

Berlynas. — Pasaulinės DARBO UNIJŲ Federacijos suvažiavimas nukeltas į vidurį gruodžio mėnesio.

Maskva. — Satelitas "Marsas I" skrenda nustatyta kryptimi link tos planetos.

Oxford, Miss. — Baltieji šovinistai metė žaislinę "bombą" į namą, kuriame gyvena negro studento Mereditho sargai ir vienam kareiviui sužeidė veidą.

Washingtonas. —Lapkričio 12 d. į tarptautines arklių lenktynes, kurios įvyks Laurel, Md., Tarybų Sąjunga prisiųs du arklius "Zabeg" ir "Zadorny". Tai bus penktasis TSRS dalyvavimas.

Londonas. —Anglija skubiai siunčia ginklų ir amunicijos Indijai. Yra pasiūlymų siųsti ir anglų armijos dalinių indusams į pagalbą.

Stockholmas. — Nobelio dovaną gavo tarybinis fizikas Dr. L. D. Landau ir du anglų chemikai—Dr. F. Perutz ir Dr. J. C. Kendrew.

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis priėmė karininkus - lakūnus, kurie skraidė virš Kubos ir nutraukė raketų įrengimo paveikslus.

Pakistanas susirūpino Jungt. Valstijų pagalba Indijai

Karačis. — Pakistano užsienio ministras Mohammedas Allis pareiškė: "Pakistanas rimtai susirūpino Jungtinių Valstijų ir Anglijos militarine pagalba Indijai. Anglija ir Jungtinės Valstijos turėtų nepamiršti Indijos ir Pakstano nesutikimus Kašmyre".

Jungtinių Valstijų prezidentas Kenedis prisiuntė Pakistanui laišką, kuriame sako, kad Kinija yra "pavojinga ne vien Indijai, bet ir Pakistanui". Jis nurodo, kad nors tarp TSRS ir Kinijos komunistų yra ideologinių skirtumų, bet abidvi šalys turi pasirašę 30-ties metų draugiškumo sutartį, tai būk TSRS rems Kiniją, nes "Pravdoje" buvo kaltinama Indija, kad ji atsisakė sienos reikalų sureguliavimui tartis su Kinija.

Įrodymui, kad Tarybų Sąjungai Kinija "arčiau prie širdies", tai sako, kad po pabaigos Antrojo pasaulinio karo TSRS Kinijai davė $790,000,000 kredito, ir daug kitokios pagalbos, o Indijai tik piniginio $810,000,000 kredito.

Rytinis Pakistanas yra beveik visas apsuptas Indijos. Sausumoje jis jungiasi dar su Burma, pietuose plačiai prieina prie Bengalio įlankos. Jis užima 54,500 ketv. mylių plotą.

Šiaurinis Pakistanas randasi už 1,000 mylių nuo Rytinio, už šiaurvakarinės Indijos pusės, prie Afganistano. Jis užima 310,236 ketv. mylių. Abu Pakistanai turi apie 100,000,000 gyventojų. Jie atsimetė nuo Indijos. Pakistanas, Indija ir Kinija nesusitaiko dėl Kašmyro plotų. Dabar Pakistanas yra pasiuntęs delegaciją į Kiniją ir tariasi Kašmyro reikalais, o Indija atsisakė tartis.

New Delhi. — Jungtinės Valstijos skubiai gabena ginklus ir amuniciją į Indiją. Kad greičiau juos pristačius, tai paima iš savo karo bazių Turkijoje ir nuo karo laivų Ramiajame vandenyne.

TSRS iššovė satelitą link Marso planetos

Maskva. — Tarybiniai mokslininkai iššovė satelitą "Marsas 1" linkui Marso planetos. "Marsas I" įrenginys, kad jo mechanizmai nutrauktų Marso paveikslus ir radijo bangomis juos pasiųstų į Žemę. Satelite yra ir kitokių mokslinių įrengimų.

"Marsas I" yra 1,970 svarų. Jis skrenda nustatyta kryptimi, jo radijas gerai atsiliepia. Jeigu viskas eis gerai, tai jis Marsą pasieks tik už septynių mėnesių, nes ta planeta nuo Žemės yra 40,000,000 mylių.

Sako: Automobilius vartoja žudynėms

Chicago. — National Safety suvažiavime kalbėjo Dr. A. L. Mosely, iš Harvardo medikalės mokyklos. Jis sakė, kad reikia atidžiai ištyrinėti kiekvieną automobilių nelaimę, kurioje būna užmuštų žmonių.

Dr. Mosely sakė, kad jis ištyrinėjo 124 auto užmušystes ir surado, kad jų tarpe buvo žmogžudysčių, tai yra, užmuštų žmonių ne per nelaimę, bet suplanuotai.

Dr. Mosely sako, kad reikia ištirti ne vien automobilių stovį, bet ir smulkmenas apie auto vairuotojus, o ypatingai jų mirties aplinkybes.

Roma. — Italija ketina padidinti naftos įvežimą.

Kubos pabėgėliai nenusiramina

Miami, Fla. — Kubos pabėgėliams nepatinka prezidento Kenedžio pasižadėjimas nedaryti intervencijos į Kubą. Pabėgėliai nori karo, nes jie mano, kad jo pagalba galėtų vėl išnaudoti Kubos darbo liaudį.

JAV suėmė valtį 35 pėdų ilgio, kurioje areštavo 10 pabėgėlių. Jie plaukė Miami upe į jūrą, turėdami tikslą pasiekti Kubą. Visi buvo ginkluoti. Valtyje rasta ginklų ir 2,000 šovinių, taipgi trumpųjų bangų radijas.

VANDALIZMAS

Trenton, N. J. — Jaunųjų vandalizmas didėja. Prieš kiek laiko dūko jaunuoliai ir desėtkams automobilių subadė padangas. Dabar miesto centre virš 300 automobilių buvo išdaužyta langai ir kitaip jie sužaloti.

LENKŲ ŽVEJYBA

Lenkijos jūrų žvejybos laivynas turi apie 1,300 šiuolaikinių laivų, tame tarpe didžiulius tralerius, plaukiojančiąsias žvejybos bazes, tralerius - refrižeratorius. Belgijos pakrantėje sukurti žvejybos uostai ir bazės, aprūpinti šaldytuvais, žuvies apdorojimo įmonėmis.

1961 metais jūros žuvų sugavimas šalyje sudarė daugiau kaip 170,000 tonų. 1965 metais žuvų bus sugaunama iki 270 tūkstančių tonų jūrų žuvų. Per tą laikotarpį Lenkijos laivų statyklos pateiks 90 naujų didelių laivų.

Vis dar kabo juodi debesys virš Kubos

Washingtonas. —Jungtinių Valstijų autoritetai sako, kad prezidento Kenedžio pasižadėjimas nedaryti invazijos į Kubą dar nereiškia, jog Jungtinės Valstijos nevartos jėgos prieš Kubą, jeigu iš Kubos bus pavojus Vakarų Žemės rutuliui.

Tie autoritetai sako, kad JAV neatsisako nuo veikimo pašalinimui Kastro vyriausybės, taipgi reikia atminti, kad yra Amerikos valstybių sutartis, pagal kurią numatomi "pavojai" ne tik iš militarinių Kubos veiksmų, bet ir iš subversijos, tai yra, kurstymo prieš esamas Amerikos valstybių valdžias.

Senatorius Kenneth Keatingas, iš New Yorko valstijos, sako: "Mes turime žiūrėti, kad susitariant Kubos reikalais, nesurištume sau rankų prieš komunizmo skleidimą iš Kubos".

Senatoriai Hugh Scott, respublikonas iš Pennsylvanijos, ir Barry Goldwater, resp. iš Arizonos, griežtai išstojo prieš prezidento Kenedžio pasižadėjimą nedaryti intervencijos į Kubą. Jie reikalauja, kad JAV rastų pasiteisinimą ir ginklo jėga sunaikintų dabartinę Kubos santvarką.

Maskva. — Dienraštis "Izvestija" rašo, kad nepaisant JAV ir TSRS susitarimo diplomatijos keliu sutvarkyti Kubos ir JAV santykius, bet Jungtinėse Valstijose veikia galingos diplomatinės ir militarinės jėgos už intervenciją į Kubą.

JIE NORI KORIDORIAUS Į VAKARINĮ BERLYNĄ

Vakarinis Berlynas. —Industrialistai ir kiti biznieriai pageidauja, kad būtų sureguliuoti vakarinio Berlyno susisiekimo reikalai. Jie jau kalba apie koridorių iš vak. Berlyno į Vakarinę Vokietiją, kurs būtų 110 mylių ilgio.

ALŽYRIEČIŲ LIAUDIS KAIRĖJA

Alžyras. — Vis daugiau alžyriečių remia premjero Ben Bellos poziciją. Elementai, kurie dėjo pastangų laikyti Alžyrą Vakarų įtakoje, vis mažiau turi pritarėjų.

PAVOGĖ NUO BOMBŲ SLĖPTUVĖ

Fort Worth, Texas. — Nuo atominių bombų slėptuvių gamintojai, besinaudodami Kubos krize, garsinimo sumetimais, vieną buvo pastatę lauko pusėje. Bet iš po nakties ji dingo. Slėptuvė buvo 3,000 svarų.

VAKARŲ VOKIEČIAI GINKLUOJASI

Bonna. — Vakarų Vokietija dar daugiau ginkluojasi po įvykių Karibų jūroje. Pasidrąsinę hitlerininkai ketina "susitvarkyti rytuose", tai yra, eiti prie naujų provokacijų prieš Rytų Vokietiją.

Vėliausios žinios

Havana. — Kubos vyriausybė ir organizacijų atstovai iškilmingai pasitiko A. Mikojaną, TSRS premjero pavaduotoją. Bet po to iš Maskovs buvo gauta žinia, kad ten mirė Mikojano žmona. Įtempti įvykiai Karibų jūros srityje neleido Mikojanui vykti į šermenis —išvyko tik jų sūnus Sergėjus.

Maskva. — Tarybų Sąjungos vyriausybė pareikalavo, kad Jungtinių Valstijų ambasados narys R. C. Jacob'as tuojau išvažiuotų. Jį kaltina šnipavime.

Jungtinės Tautos, N. Y.— U. Thantas, J. Tautų generalinis sekretorius, veikia, kad sutvarkius Kubos ir JAV santykius, idant būtų nuimta blokada.

Londonas. — Lordas Astor Hever persikels gyventi į Jungtines Valstijas. Jis 76 metų amžiaus, sako, kad Anglijoje per dideli taksai.

Belgradas. — Atvyko Graikijos militarinė misija.

Washingtonas — Prezidentas Kenedis sako, kad Tarybų Sąjungos ir JAV sutikimas diplomatijos keliu spręsti Kubos reikalus pasitarnaus taikos reikalams visame pasaulyje.

A. Mikojanas, TSRS premjero pavaduotojas, po pasitarimo su JAV vyriausybės žmonėmis, išvyko į Kuba tarsis su tos šalies valdžia.

Maskva. — Tarybų Sąjunga pasiuntė Turkijai pasveikinimą proga 39-ių metų turkų respublikos sukakties.

Maskva. — Tarybinė spauda kritikuoja tuos, kurie prieštarauja Rytų ir Vakarų pasitarimams.

Bridgeport, Conn.

Serga M. Stružauskienė

Lapkričio 1 d. staigiai susirgo M. Stružauskienė. Išvežta į Bridgeport ligoninę ištyrimui ligos priežasties. Randasi Room 510 po vardu Mary Straus. Linkime greitai pasveikti.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months,	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Didžiajai Spalio revoliucijai 45-i metai

RYTOJ, LAPKRIČIO 7 DIENĄ, sukaks 45-ri metai, kai Rusijoje prasidėjo Didžioji Spalio revoliucija, atidariusi žmonijai duris į naują erą. Spalio revoliucija vadinama dėl to, kad, einant senuoju kalendoriumi, ji prasidėjo spalio mėnesį—25 d.

Joks kitas žmonijos istorijoje įvykis, jokia revoliucija (kurių buvo daug) nepadarė tokio gilaus perversmo, kokį atliko Spalio revoliucija. Griežtą, pagrindinį perversmą ji atliko ne tik ekonomikoje, ne tik politikoje ir kultūroje, o ir žmonių galvosenoje.

Spalio revoliucija, kuriai vadovavo bolševikų partija su Leninu priešakyje, pakėlė pažemintą, išnaudojamą klasę į pačias viršūnes, įgaliodama ją vesti dirbančiąsias mases į tokią visuomeninę santvarką, kurioje nebus žmogaus žmogum išnaudojimo, kurioje nebus turčių ir vargdienių,—per socializmą į komunizmą. O kad darbininkų klasė galėtų tai atlikti, privalo turėti tvirtą, visiškai liaudies poreikiams ir komunizmo principams atsidavusią Komunistų partiją. Nes taip mokė Marksas ir Engelsas, o jų mokslą papildė Leninas.

Prieš 45 metus, sako TSKP naujoji programa: **"Pirmą kartą istorijoje gimė socializmo šalis. Prasidėjo naujo pasaulio kūrimas."**

Su spalio revoliucija atsirado ir nauja valdžios forma—tarybinė forma, tarybinė valdžia, kurioje dalyvauja visa dirbančioji liaudis. Iš pradžių ši valdžia tebuvo tik Rusijoje, o vėliau ji išsiplėtė ir kitose buvusiose carinės Rusijos valdoje šalyse—Ukrainoje, Baltarusijoje, Azijos tautose ir užkaukazėje. Ir tuomet susidarė Tarybinių Socialistinių Respublikų Sąjunga.

Lietuva, mūsų tauta į tą Sąjungą įstojo 1941 metais.

— o —

NEKALBĖSIME ČIA apie tai, kokius sunkius pergyvenimus per praėjusius 45 metus Tarybų Sąjungai teko patirti. Užtenka pasakyti, kad kiekvieną, net ir baisiausią ir sunkausią, sutiktą kelyje sunkumą tarybinės tautos didvyriškai atrėmė, nugalėjo, pergyveno—kontrrevoliuciją, invaziją, Antrąjį pasaulinį karą,—ir šiandien sėkmingai žygiuoja pirmyn link komunistinės santvarkos įkūrimo.

O komunizmas, skelbia TSKP programa: **"vykdo istorinę misiją—išvaduoti visus žmones iš socialinės nelygybės, nuo visų engimo ir išnaudojimo formų, nuo karo baisybių—ir įtvirtina žemėje taiką, darbą, visų tautų laisvę, lygybę, brolybę ir laimę."**

— o —

ŠIANDIIEN, minėdama savo 45-ąją sukaktį, Tarybų Sąjunga su didžiausiu ryžtu kovoja už išlaikymą ir įtvirtinimą pasaulinės taikos. Ji nenori karo, ji kovoja prieš karą, nes jai rūpi kuo greičiausiai pakelti dar į aukštesnį lygį savo žmonių gyvenimą, vedant šalį į komunistinę santvarką. Jai rūpi visos žmonijos išlikimas. Jai rūpi apsaugoti tautas nuo sunaikinimo. O sunaikinimas galėtų įvykti, jei prasidėtų pasaulinis karas, paleidžiant į veiklą branduolinį ginklą.

— o —

LAIMINGI MES TIE, kurių atmintyje prasidėjo Didžioji Spalio revoliucija, kurie galėjome ir sugebėjome sekti jos vystymąsi.

Prieš 45 metus ten, kur šiuo metu gyvena tarybinės tautos, statydamos naują santvarką, buvo baisus skurdas, tamsumas, atsilikimas.

Bet visa tai šiandien—tik karti praeitis, tik skaudūs prisiminimai. Šiandien Tarybų Sąjunga viena tvirčiausių pasaulyje valstybių su milžiniška pramone, su panaikintu neraštiškumu, su aukšta kultūra. Tarybinis mokslas tūlais atžvilgiais jau pralenkė toliausiai pažengusių kapitalistinių šalių mokslą. Tarybiniai kosmonautai pirmieji parodė kelią į erdves, į kosmosą. Nenorime tvirtinti, bet galime pranašauti, jog tarybiniai žmonės patys pirmieji pasieks ir Mėnulį, parodydami kelią kitų šalių kosmonautams.

Ir mūsų gimtoji žemė, Lietuva, yra tos didžiulės tarybinių tautų šeimos dalis, jos sūnūs ir dukros kartu dirba, kartu žygiuoja vis pirmyn ir pirmyn į šviesesnę ateitį.

— o —

TOKIOS MINTYS mumyse kilo, rašant apie Didžiosios Spalio revoliucijos 45-ąją sukaktį.

Redakcijos Atsakymai

J. Strumekiui. — Dėkojame už prisiuntimą atkarpos iš angliško laikraščio.

Petrui. — Pluoštelį įspūdžių gavome — sunaudosime vėliau.

J. D. Sliekui. — Rašinį "Adomas norėjo būti turtingu" gavome.

MEKSIKA PATARĖ SUSITARTI

Mexico City. — Meksikos prezidentas A. Lopez Mateos, kuris stoja už nesikišimą į Kubos vidaus reikalus, sakė, kad kaip tik jis sužinojo, jog Kuboje įrengta raketų prietaisai, rašė Kubos vyriausybei laišką su patarimu pašalinti juos.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

KAIP KLAJOKLIŲ KARAVANAS...

1824 metais vienas francūzas, F. P. de Segiur, parašė knygą apie 1912 metų Napoleono armijos žygį į Maskvą, ir apie tai, kaip iš Maskvos francūzų armija bėgo atgal į vakarus. Pats knygos autorius buvo Napoleono armijos generolas. Skaitykite, kaip jis piešia pačią bėgimo nuo Maskvos pradžią ("Komjaunimo tiesos" vertimas):

Vienas siaubingas vaizdas didino liūdną mūsų vado nuojautą. Armija, dar išvakarėse pasitraukusi iš Maskvos, nesustodama žygiavo. Šioje kolonoje, susidedančioje iš 140 tūkstančių žmonių ir maždaug 50 tūkstančių visų veislių arklių, šimto tūkstančių rikiuotės kareivių, žygiavusių priekyje su pilna apranga, pabūklais ir artilerijos gurguolė m i s, dar galėjo savo išvaizda priminti ankstesnius pasaulio nugalėtojus, bet kai dėl likusiųjų, tai jie greičiau priminė totorių ordą po sėkmingo antuolio. Nesibaigiančia virtine trimis ar keturiomis eilėmis tęsėsi karietos, furgonai, t u r t i n g i ekipažai ir įvairiausi vežimai.

Čia buvo ir trofėjai rusų, turkų ir persų vėliavų pavidalu, ir didžiulis k r y ž i u s iš Ivano Didžiojo varpinės, ir barzdoti rusų valstiečiai, kurie nešė ir vežė mūsų laimikį, patys sudarydami jo dalį: daugelis mūsiškių patys stūmė vežimėlius, prikrautus visko, ką jiems pavyko sugrobti; šie bepročiai nenorėjo galvoti, kad jau pavakare jiems teks atsisakyti savo naštos: beprasmiško godumo apimti, jie pamiršo ir tolimą kelią, ir būsimus mūšius.

Žygiuojančiųjų tarpe itin krito į akis visų tautybių žmonių, be uniformos, be ginklų, ir tarnų minia, garsiai b e š i k o l i o j u s i v i s o m i s kalbomis ir šauksmais bei smūgiais variusi nusilpusius arklius, virviniais pakinktais įkinkytus į elegant i š k u s ekipažus, prikrautus laimikio, išlikusio po gaisro, arba valgomų daiktų. Šiuose ekipažuose važiavo su vaikais prancūzės, kurios kadaise buvo laimingos Maskvos gyventojos, o dabar bėgo nuo maskviečių neapykantos, ir armija buvo joms vienintelis prieglobstis.

Galima buvo pagalvoti, jog juda kažkoks klajoklių karavanas arba viena iš senovės armijų, grįžtanti po didžiojo antpuolio su vergais ir laimikiu.

"VIENYBĖS" MOTERIMS

Brooklyno "Vienybė" (š. m. spalio 26 d.) pyksta ant mūs už tai, kad esame rašę, jog andai tūlame Filadelfijos piknike "V-bės" leidėja ponia V. Tysliavienė sveikinosi su A. Impulevičium.

Dabar "Vienybės" moterys rašo, akd fotonuotraukoje, kurią mes minėjome, V. Tysliavienė sveikinosi ne su Impulevičium, o su kaž kuo kitu; su A. Impulevičium ji jau buvo anksčiau pasispaudžiusi r a n k a s, ir jis ten pat stovėjo prie pat jos.

Po to "pataisymo" "Vienybės" moterys mums išdrožia ir pamokslą, sakydamos, kad tai ne mūsų biznis, su kuo ponia Tysliavienė sveikinasi, kadangi ji gyvena šalyje, "kur nereikia nieko klaustis leidimo ar teisintis, su kuo susitinki ar pasisveikini."

Tikra tiesa! Galima sveikintis ir su angėlu ir su velniu, ir už tai nieks negali prie tavęs prikibti. Kokia iš to išvada? Yra lietuviškas posakis: **"Neik su velniu riešutauti."**

Taip, poniutės!

KAM REIKALINGA TARYBA?

Tūlas A. M. "Naujienose" rašo, kam reikia remti Amer. Liet. Tarybą, ligi šiol melžusią iš JAV lietuvių dolerius. Tarp kitų tarybos dorybių A. M. primena tokią: "Jos pareigūnai vyksta į Washingtoną į valdžios įstaigas, kai tik iškyla koks klausimas, kuris ir Lietuvą galėtų paliesti..."

O ką jie nuvykę į Washingtoną daro? Ką jie kada nors doro ir gero nuveikė, apart to, kad p r a š v i l p ė daug pinigų kelionėms, hoteliams ir baliams?

Ir jau atrodo, kad politiniams šarlatanams "good times" baigiasi.

DAINŲ ŠVENTĖ LIETUVOJE 1965 METAIS

1965 metų liepos mėnesio 21 d. sukaks 25-ri metai, kai Lietuva pasiskelbė socialistine tarybine respublika. Sidabrinis jubiliejus ten bus spalvingai atžymėtas. Gal būt sidabrinė sukaktis Lietuvoje bus iškilmingesnė negu buvo 20 metų tarybinės santvarkos s u k a k t i s 1960 metais.

Jau dabar pradėta apie tą jubiliejų galvoti — ruošiamasi **dainų šventei.** Klausimas buvo svarstytas ir LKP Centro Komitete. Š. m. spalio 26 d. vilniškė "Tiesa" rašo:

Respublikoje rengiamos dainų šventės vaidina ypač svarbų vaidmenį meno saviveiklai ugdyti. Pasiruošimas rajonų ir miestų dainų šventėms paskatino meno saviveiklos m a s i š k u m o augimą. Dideli rei-kalavimai, keliami respublikinių dainų švenčių dalyviams, skatino tobulinti meninį lygį ir atlikimo meistriškumą. Kūrybingai surengtos dainų šventės buvo gera priemonė aukšlėti saviveiklos dalyvius bei žiūrovus tarybinio patriotizmo ir proletarinio internacionalizmo dvasia. Atsižvelgiant į tai, jog **1905 m. sukanka 25 metai nuo Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje, Lietuvos KP CK nutarime numatoma 1965 m. liepos mėnesį surengti Respublikinę jubiliejinę d a i n ų šventę.** Dainų šventė — visų visuomeninių organizacijų ir saviveiklininkų reikalas. Dėl to, visuomeninėms organizacijoms pasiūlius, leista įsteigti Respublikinės jubiliejinės dainų šventės lėšų fondą, kuris bus sudaromas iš laisvanoriškų įnašų bei atskaitymų nuo pajamų meno saviveiklos koncertų, spektaklių, švenčių ir iš kitų pajamų.

Dainų šventės 1965 metams rengimui sudarytas specialus komitetas, iš visuomenininkų, m u z i k ų ir kitų sričių darbuotojų.

Tenka pasakyti, kad 1965 metais, jei viešpataus pasaulyje taika, tai iš JAV į Lietuvą vyks nemaža lietuvių turistų.

DAUG PROTESTŲ

Dėl Kubai paskelbtos blokados, dėl susidariusio pasaulinio karo pavojaus vyko daug žmonių demonstracijų ir mitingų protestui prieš JAV politiką. Daug protesto mitingų buvo ir Lietuvos miestuose: Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir kituose miestuose bei miesteliuose. Daug mitingų buvo organizuoti p a č i u o s e fabrikuose. Pavyzdžiui paduodame Vilniaus "Tiesoje" tilpusią tokią korespondenciją iš Kauno:

Naujose dirbtinio pluošto gamyklos mechaninio cecho patalpose susirinko 44 statybos valdybos ir statomos įmonės darbininkai bei inžinieriai. Žmonės atėjo į mitingą, palikę nebaigtus darbus, laikinai sustabdę automašinas, buldozerius, kranus, n u t r a u k ę naujų įrengimų montavimą. Bendrą statybininkų ir jų statomos dirbtinio pluošto gamyklos darbininkų m i t i n g ą atidarė 44 statybos valdybos partinio biuro sekretorius Pr. Kabalinskas.

—Mes, statybininkai, taikingiausi žmonės, — kalba statybos valdybos viršininkas Z. Morkus.—Statome naujus namus, naujus fabrikus ne tam, kad jie būtų sugriauti.

Į savo darbo draugus kreipėsi mūrininkas Jonas Ryžakovas.

—Kenedis nusprendė blokuoti Kubą, bet nereikia pamiršti, kad Kuba turi labai daug draugų. Mes, pritardami tarybinės vyriausybės pareiškimui, pasižadame dirbti dar geriau, savo darbu stiprinti taiką visame pasaulyje.

—Mes prijungiame griežtą protesto balsą prie viso pasaulio pažangių žmonių reikalavimo sudrausti JAV valdančiuosius sluoksnius, kurie ieško progų susidoroti su darbščia, taikia revoliucine Kubos liaudimi, — sako statybininkas H. Stačiūnas.

Gausūs mitingai įvyko taip pat radijo, automatiza v i m o priemonių gamyklose, "Drobės," Juliaus Janonio vardo, "Sanito" fabrikuose ir daugelyje kitų įmonių.

Kieno yra kokios ir kiek akių?

Gyvūnų regėjimas žymiai skiriasi nuo žmogaus regėjimo. Daugeliui vabzdžių, žuvų bei žinduolių aplinka atrodo visiškai kitaip, negu mums. Gyvūnų regėjimo organai pritaikyti aplinkai ir sąlygoms, kuriose jie gyvena.

Primityviausią "akį" turi sliekas: visą jo p a v i r šių dengia jautrios ląstelės su plaukeliais, atsuktais į šviesą.

Gyvūnai, gyvenantieji giliose olose ir požeminiuose vandenyse, visiškai neturi regėjimo organų, užtat gerai išvystyti jų uoslės ir klausos o r g a n ai. Pavyzdžiui, uolos žuvis r a n d a maistą specialiomis skonio karpelėmis, kurios išsidėsčiusios galvos paviršiuje.

Atskiros sraigių rūšys turi vieną akį galvoje, o antrą nugaroje. Voro-kryžiuočio 8 akys yra ant krūtinės, o dvi—šonuose. Jūrų žvaigždė turi po akutę kiekvieno spindulio gale. Keturakė žuvis vienu metu seka grobį virš vandens ir po vandeniu. Šios žuvies akis padalyta į dvi dalis. Viršutinė akies dalis, kuri būna virš vandens — toliaregė, o apatinė, žiūrinti vandenyje — trumparegė.

Philadelphia, Pa.

Kviečiami

Puiki p r o g a filadelfiečiams išgirsti įžymų vekėją ir mokslininką. Juomi yra profesorius Dr. Dirk J. Struik iš Massachusetts technologijos instituto. Jis kalbės Social Science Forume lapkričio 9 d., 8:30 val. vakare. Vieta: Benjamin Franklin Hotel, 9 ir Chestnut Sts.

Įėjimas $1. Visiems durys atdaros, visi kviečiami dalyvauti.

Koresp.

Tokio. — Japonija didins prekybą su Kinija.

J. Grigiškis

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Ekvatoriaus respublikoje

Ekvatoriaus respublika (Ecuador) randasi šiauriniame Pietų Amerikos kampe prie pat Pacifiko vandenyno. Gausi gamtiniais turtais, tuo pačiu metu ekonominiame skurde paskendusi, kadangi veik visas respublikos turtas yra JAV kapitalistų rankose.

Iš keturių ir pusės milijono gyventojų mažas procentas pasiturinčiai gyvena. Bedarbių armija siekia virš 200,000 žmonių. Žemdirbio metinės pajamos nesiekia daugiau $28. Beraščiai sudaro apie 95%. Metinis budžetas apšvietai s k i r i a $1.55 asmeniui, o armijos arklio išlaikymui — $44.

Indėnai s u d a r o arti pusę visų gventojų. Daugiausia—žemdirbiai. Apie 300,000 žemdirbių randasi feodalinėje vergijoje. Iš dvarininkų gaudami po mažą žemės sklypelį, jie priversti dvarininkams dirbti nuo keturių iki šešių dienų savaitėje. Įstatymiškai jie turėtų gauti po 15 centų už darbo dieną, bet dvarininkai jiems priskaito specialius mokesčius už vandens ir kelių naudojmą, ir tokiu būdu jų uždarbiai sutirpsta.

Dirbtuvėse irgi sunkios sąlygos, menkas atlyginimas. Dažnai darbininkai esti priversti sėdėjimo streikus skelbti. Prieš streikierius naudojama policinė ir militarinė jėga.

Romos katalikų bažnyčia eina ranka rankon su valdžia ir darbdaviais. Kaip Indėnų Federacijos vadovas Miguel Lechon pasakė, "nei vieno kunigo nėra gero, nes jie turtingi ir turčių reikalus gina." Komunistus ir kitus pažangius žmones jie vadina "velniais su dešimtmi galvų."

Liaudis reikalauja skubių socialinių reformų. Plečiasi revoliucinis judėjimas.

-:- -:- -:-

Jungtinėse Tautose

Jungtinių Tautų sudėtis šiuo metu pamatiniai pasikeitusi. Dabar lygiai pusė (55) Jungtinių Tautų valstybių paeina iš Azijos ir Afrikos. 40 procentų Jungtinių Tautų narių sudaro pirmiau buvusios kolonijos ir tik neseniai patapusios nepriklausomomis valstybėmis.

Dabar Amerika, Anglija ir Francūzija, kurios vadovauja NATO kariniam blokui, rimtai susirūpino, ar toliau begalės išlaikyti Jungtinių Tautų vadovybę savo pusėje. Ar naujosios valstybės nepalinks socialistinio bloko link?

JT Asamblėjos podijume labar sėdi Asamblėjos prezidentas p a k i s t a n i e t i s Z. Khan, generalinis sekretorius burmietis U Thant ir jo deputatas i n d a s C. V. Narašinham — trys azijiečiai vyriausiose vietose.

Dauguma Azijos ir Afrikos valstybių užima neutralinę poziciją tarp abiejų militarinių blokų. A s a m b l ė j a i j o s pateikė pasiūlymą (1) t u o j a u sulaikyti visokius a t o m i n i u s sprogdinimus, (2) likviduoti visokių rūšių kolonializmą, (3) praktikuoti tautų sugyvenimą ir teikti ekonominę pagalbą atsilikusioms šalims.

Socialistinis blokas, atrodo, pritartų neutralinio bloko pasiūlymams. Visa beda, kad JAV vadovaujamas blokas tų pasiūlymų neužgiria. Pastarasis blokas todėl labai susir ū p i n ę s dėl Jungtinių Tautų vadovybės ir jos ateities.

-:- -:- -:-

Kaip JAV ruošė invaziją

JAV blokada ir kiti militariniai pasiruošimai vedė prie naujos Kubon invazijos. Visur apie tai buvo kalbama.

Meksikos sostinėje išeinąs žurnalas "Siempre" patalpino Kubos ambasadoriaus Carlos Lechuga pareiškimą, kuriame buvo nužymėta 14 JAV militarinių bazių, supančių Kubą. Bazių vietos buvo įvardytos. Bazių centras yra pačioje Kubos žemėje, Guantanamoje. Visose bazėse buvo pravestas skubus pasiruošimas invazijai. Visur kubiečiai pabėgėliai b u v o l a v i n a m i ir ginkluojami. Jie tik laukė įsakymo, kada ir kaip pradėti invaziją.

JAV spauda taipgi plačiai rašė apie tai, kaip ruošiamasi invazijai. Tuo pačiu m e t u K u b o s vyriausybė skelbė, kad Kuba yra pasiruošusi invaziją sunaikinti, kaip s u n a i k i n o pirmąją invaziją. Karo p a v o j u s smarkiai didėjo.

Gerai, kad invazija nebuvo įvykinta ,tai ir karo pavojus dabar sumažėjo.

-:- -:- -:-

Apie darbo unijų vadus

Šiais metais išėjo iš spaudos svarbi knyga apie darbo unijų vadovus — "American Labor Leaders." Ją parašė Charles A. Madison. Ji buvo išleista prieš 12 metų, bet tuoj buvo išparduota, tai dabar pasirodė antroji laida, žymiai autoriaus papildyta.

Autorius Madison faktais įrodo, kaip George Meany, David Dubinsky ir daugelis kitų AFL-CIO vadovų dirba darbdavių naudai, kaip jie skaldo unijinį judėjimą, kaip jie pažangesnes unijas iš vidaus ir lauko drasko. Tuo savo darbu jie silpnina unijų jėgas.

Madison nurodo, kad dėl tos unijų skaldymo priežasties AFL-CIO ne auga, bet mažėja, kad dešimtys milijonų neorganizuotų darbininkų palikta "dievo valiai," milijonų bedarbių reikalai užmiršti.

Darbo žmonėms ši knyga suteikia naudingų nurodymų, kaip sekmingiau kovoti prieš unijų biurokratiją, kaip unijų veiklą apvienyti.

-:- -:- -:-

Pavojinga lapus deginti

Sveikatos departamentas nurodo, kad labai pavojinga medžių lapus gatvėse ar kitose viešose vietose deginti.

Deginant lapus pasitaiko sudeginti ir namus, ir automobilius. Be to, dūmai daugeliui miestų gyventojų padidina dusulį, šienligę, širdies ligas, sudaro daugiau nuodingų ore žmonių sveikatai kenkiančių dujų.

SAKO, KAD GALIMA NUMUŠTI TAKSUS

Washingtonas. —H. Hodges, JAV prekybos sekretorius,sako, kad galima numušti įplaukų taksus nedarant jų sistemoje jokių pakeitimų. Kongresas ir Kenedžio vyriausybė laikosi nusistatymo, būk iš priežasties "Kubos krizės" negalima taksų numušti.

ATVIRAI KALBANT

Žymus intelektualas Frederick Jackson Turner yra pasakęs, kad "Jungtinių Valstijų vakarinės dalies plotai sudarė vertingiausią pastarųjų amžių dovaną, pateiktą civilizuotam žmogui, ir vargiai kada nors ir kur nors ji pasikartos."

Taip, tai taip, vienok, mano manymu, tokių plotų dar yra. Tai yra plotų, turtingų gamtiniais turtais, bet miegančių ir neišnaudojamų žmogumi žmonių gerovei.

Tokių plotų yra Brazilijoje, Argentinoje ir kitose Pietų Amerikos šalyse. Dar didesnė gausa tokių plotų yra Afrikoje, kur verda aštri kova už jų naudojimą. Afrikiečiai stumia lauk iš ten civilizuotus europiečius, kurie ten būdami nelabai civilizuotai su vietiniais elgėsi.

Tokie plotai, labai gausūs gamtiniais turtais, yra ir Tarybų Sąjungos Sibiro plotai, kurie yra du ar tris kartus didesni už JAV vakarinius plotus, ir kurie jau rimtai pradedami išnaudoti kėlimui žmonių gerbūvio.

Jeigu pas mus Amerikoje jau nuo seniai yra įsigyvenęs šūkis "Jaunas žmogau, važiuok į Vakarus," tai šiandien Tarybų Sąjungoje dar garsiau yra šaukiama: "Jaunas žmogaus, važiuok į Rytus."

Savaime aišku, kaip JAV pionierių, traukusių į Vakarus, per ilgoką laiką gyvenimas buvo gana šiurkštus ir primityvus; daugybė ten nuvykusių naujakurių, neturėdami jokios apsaugos, pirm laiko galą gavo. Tarybų Sąjungos pionieriams irgi tenka pavargti, kol Rytuose patogiai įsikurs.

Skirtumas tik tame, kad JAV pionieriai turėjo remtis savo individualinėmis spėkomis ir iniciatyva ir buvo terorizuojami plėšikiškų gaujų, o apsigynimo priemonės buvo labai ribotos; prie to dar turėjo kariauti su vietiniais gyventojais indėnais, nes faktinai jie tas žemes iš indėnų prievarta atiminėjo. Tarybų Sąjungos pionieriai to visko išvengia. Ten visi—vietiniai ir atėjūnai — yra vienos šalies žmonės ir visi yra vienodai traktuojami, visi vienodai įsijungia į darbą, žinodami, kad visi vienodai naudosis ir savo pastangų ir darbo vaisiais.

Kada amerikiečiai indėnus sistemiškai engė ir naikino, tai Tarybų Sąjunga visus savo žmones mokslina, kultūrina ir rūpinasi jų gerbūviu. Tarybų Sąjungos apgyvendinimas ir vystymas Sibiro yra sistemingas. Ten į vieną po kitos vietoves, numatomas vystymui, atvažiuoja kolektyvai su planais, su mašinomis ir su aprūpinimo priemonėmis, reikalingomis buitiniam gyvenimui ir darbui. Prie to jie turi užtikrintą apsaugą iš valdžios organų. Tad nors iš pradžios jų gyvenimas ir yra šiurkštus, bet jie jaučiasi saugūs ir ne vieniši.

Suprantama, mes, lietuviai, nuo seno turėjome ir dar turime nuomonę, kad Sibiras — tai kalėjimas, tai trėmimo vieta-katorga. Tas dalinai buvo tiesa, bet mes turime neužmiršti, kad dar ir carų laikais labai ir labai daug žmonių gyveno ten pastoviai, pasiturinčiai ir net turtingai. Tik dalis ten pastoviai gyvenančių žmonių buvo tremtiniai iš Europinės Rusijos.. Daugelis į ten važiavo ir savo noru. Žinau ir lietuvių, kurie, atitarnavę savo prievolę kariuomenėje, vietoj grįžti į Lietuvą, pasiliko ten ir pusėtinai pralobo.

Analogiškai, mes kaip tai panašią padėtį turime Australijoje. Juk ten pirmieji baltieji žmonės buvo anglai, atvežti Britų valdžios tremtiniai, visoki nepataisomi vagys, kriminalistai, žmogžudžiai. Juos nuvežė ten, išmetė į krantą ir paliko "dievo valiai." Šiandien Australija yra Britanijos bendruomenės pažiba.

Kaip viskas pasaulyje keičiasi, taip keičiasi ir Sibiras, keičiasi Afrika ir keisis daug kur kitur.

Niekam šiandien nėra paslaptis, kad Sibiras globoja savyje daugybę pagrindinių Tarybų Sąjungos pramonių ir yra pamatu jos galybės.

Arejas

PIRMIEJI METAI

Kas į pirmą klasę,
Kas ryte darželin
Skubame ir gaudom
Saulės kiškelius...
Žinome, ten laukia
Mūs žaidimų salės,
Ten atvers knygutės
Mums paveikslėlius.
Mes šaly Tarybų
Tarėm pirmą žodį,
Pirmą žingsnį žengėm
Žydinčia žeme...
Kaip rašyti raidę,
Mokykla parodė
Ir visus pamilo
Lyg gera mama.
Kas į pirmą klasę,
Kas ryte darželin
Skubame būreliais
Žvalūs ir linksmi...
Drąsiai mes pradėjom
Ilgą mokslo kelią
Ir ketinam būti
Visada pirmi.

V. Laužikas

"Lietuvos pionierius"

AR ŽINOTE, KAD...

Lietuvoje per visą buržuazijos valdymo laikotarpį tebuvo paruošti tik 303 diplomuoti 4-ių specialybių inžinieriai. Pagal Kauno universiteto statistikos knygą — 1939 metais rudens semestre vieninteliame Technikos fakultete buvo 693 studentai.

Dabar vien Kauno Politechnikos institute mokosi 7.298 studentai. Ir kasmet jį baigia po 700 inžinierių, įgijusių 48 specialybes.

New Yorkas. — E. M. Hood, Shipbuilders Council of America prezidentas, sako, kad laivų statyba nupigo 30 procentų, bet laivų yra statoma mažiau, kaip seniau.

Dešimt žudikų sėdi kaltinamųjų suole. Pirmoje eilėje iš kairės (tuščia vieta): Impulevičius, Ūselis, Gaižauskas, Kolka ir Tinteris. Antroje eilėje: Kemzūra, Knyrimas, Davalga, Plančiūnas ir Stankaitis. Išskyrus pastarąjį, visus šiuos žudikus, hitlerinių okupantų pakalikus, Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo Baudžiamųjų bylų teisiamoji kolegija 1962 m. spalio 20 d. nuteisė aukščiausiąja bausme—sušaudyti, kartu konfiskuojant turtą.

Nanseno pėdomis

Prieš 74 metus norvegų jaunuolis vardu Fritjofas Nansenas pirmą kartą slidėmis atliko kelionę per rūsčius Grenlandijos ledynus. Tai buvo generalinė repeticija, prieš tiriant Arktiką. Netrukus šis jaunuolis plačiai pagarsėjo visame pasaulyje kaip žinomas poliarinis tyrėjas ir žymus visuomenės veikėjas.

Šią vasarą du 25 metų norvegų jaunuoliai Rese ir Staibas nutarė pakartoti Nanseno ekspediciją per Grenlandiją. Puikūs slidininkai šiam labai sunkiam žygiui ruošėsi ilgai. Treniruodamiesi Norvegijos kalnuose, atlikdami slidėmis ilgus žygius smarkiai raižyta vietove, jie fiziškai užsigrūdino, pasiruošė žygiui po Grenlandiją.

Gavę Danijos valdžios leidimą žygiui, du bičiuliai išsilaipino rytinėje Grenlandijos pakrantėje. Angmagsaliko rajone. Čia du "lokiai" (abu jaunuoliai vardu Bjern, išvertus iš norvegų kalbos, tai reiškia "lokys") baigė savo pasirengimus: įsigijo 16 šunų, dvejas nartas ir, pakrovę apie pusę tonos maisto produktų, aprangos ir šaudmenų, išvyko kelionėn nuo Umiviko miestelio. Taip prasidėjo žygis per Grenlandiją. Rūsčiai sutiko ledynai jaunuosius poliarininkus. Iš pradžių kelią pastojo žemyninio ledo kalnai, o vėliau, kai aukštuma buvo įveikta, poliarininkų žvilgsniui atsivėrė nesibaigianti, kupina pavojų ledo dykuma. Pavojai tykojo kiekviename žingsnyje: ryškios vasaros saulės atokaitoje ledas tirpo, giliai skildamas. Nakti naujas sniegas greit užpustydavo plyšius, ir susidarydavo tikri spąstai. Atsidūrus tokiuose spąstuose — beveik tikra mirtis.

—Kartą, dar kelio pradžioje, — pasakoja Bjernas Resė, — sniegas tarytum prasiskyrė prieš mane, ir aš kartu su rogėmis ir šunimis nugarmėjau į prarają. Laimei, rogės užsikabino už plyšio krašto, ir aš, pakibes viršum prarajos ant rankų, vargais negalais išsikapsčiau iš ledinio kapo. Man stačiai pasisekė.

Juo toliau būrys žengė į vakarus, tuo sunkesnis darėsi maršrūtas. Šunys, kelis kartus griuvę į plyšius ir susižeidę, pasidarė labai atsargūs: jokia jėga nebuvo galimą jų priversti šokti net per neplačius plyšius.

Oras visai pablogėjo —be paliovas krito tiršta šlapdriba. Vakarais apgaubdavo toks tirštas rūkas, kad nebūdavo galima įžiūrėti savo ištiestos rankos. Palaipsniui teko mažinti krovinį — iš pradžių buvo išmestos rogės, palapinė, vėliau radijo stotis, o paskui visa kita. Šunis teko nušauti. Liko tik dvi kuprinės su kino filmu ir truputis šokolado. Dar vieną daiktą išsaugojo poliarininkai — Fritjofo Nanseno knygą apie žygį per Grenlandiją.

Tačiau su didžiausiais sunkumais bičiuliai susidūrė kelionės pabaigoje. Jie atsidūrė tokiame ledyno labirinte, kad vėliau patys sunkiai suprato, kaip jiems pavyko iš jo išbristi. Ištisas dienas su sunkiomis kuprinėmis ant pečių, beveik nebeturėdami maisto produktų, poliarininkai laipiojo ledo luitais... kad po to galėtų įsitikinti, jog toliau kelio nėra ir reikia grįžti atgal. Kartais per visą dieną pavykdavo įveikti tiesia linija tiktai kokius 200-300 metrų.

Bet štai visi sunkumai nugalėti. Jaunuoliai pasiekė Itivnero miestelį, vakarinėje Grenlandijos pakrantėje, o iš ten lėktuvu atskrido į Oslo.

Apie tūkstantį kilometrų nuėjo jie per 31 dieną Grenlandijos ledynais. Jie visą laiką stengėsi laikytis Nanseno maršruto. Nansenas savo laiku šį kelią įveikė per 42 dienas. Daug kas atkalbinėjo bičiulius nuo pavojingos kelionės. Keliautojai pripažino, kad nebuvo galima išvykti kelionėn tiktai dviese: juk jeigu vieną iš jų būtų ištikusi net visai nedidelė trauma, kelionė galėjo pasibaigti tragiškai. Bet jaunystė ir atkaklumas nugalėjo. Ir nors mokslinė tokio žygio vertė nedidelė, norvegai dar kartą parodė, kad jie geri slidininkai ir drasūs žmonės.

Dabar abu Bjernai ketina sukurti filmą apie savo kelionę ir parašyti knygą.

V. Vavilovas

Caro bukumas

1853 metais Rusijos mokslų akademija nutarė komandiruoti į Ameriką, į tarptautinę pramonės parodą, žymų mokslininką akademiką Johifą Christianovičių Gamelį. Švietimo ministro pavaduotojas A. Norovas pranešė carui, kad Gamelis važiuos į Ameriką apžiūrėti "telegrafo ryšio sistemų, pagrįstų galvanine srove ir nutiestų sausumoje, per jūras ir per upes."

Pranešimė Nikolajus I pats savo ranka užrašė rezoliuciją: "Sutinku, bet įpareigoti slaptu įsakymu jokiu būdu nedrįsti Amerikoje vartoti maistui žmogaus mėsos, paimti iš jo rašteli ir pristatyti man."

Mokslininkui nieko kito neliko, kaip paklusti absurdiškam parėdymui. 1853 m. balandžio 24 d. akademikas Gamelis parašė: "Aš, žemiau pasirašęs... nuo šios aukščiausio valdovo-imperatoriaus paliepimo dienos duodu ši savarankišką parašą, kad būsimo mano vojažo po Amerika metu aš neišdrisiu vartoti maistui žmogienos. Akademikas, tikrasis valstybės patarėjas Josifas Gamelis."

Štai ko buvo vertas "aukštas" imperatoriaus "išsilavinimas"!

Seattle, Wash.—Pasibaigė pasaulinė paroda, kurią lankė 7,500,000 žmonių.

IŠ LAIŠKŲ

Brangus drauge Rojau!

Širdingai dėkoju už sveikinimą, išspausdintą "Krisluose" ("Laisvė," 1962 m. birželio 15 d.). Šia proga norėčiau, nors ir labai trumpai, supažindinti Jus su mano disertacija "Lietuvos darbo žmonių emigracija į Pietų Ameriką, ekonominės jų gyvenimo sąlygos ir pažangioji visuomeninė bei kultūrinė veikla 1909-1940 m."

Kaip žinote, nemaža lietuvių tautos dalis gyvena užsienyje. Lietuvos darbo žmonės emigravo į Angliją, Jungtines Amerikos Valstijas, Kanadą, Argentiną, Braziliją, Urugvajų ir kitas šalis. Darbo žmonių emigraciją skatino netolygus kapitalizmo vystymasis.

Ten, kur susibūrė daug Lietuvos išeivių, įsisteigė jų visuomeninės ir kultūrinės organizacijos, mokyklos, bibliotekos, buvo pradėta leisti periodinė spauda, knygos, organizuojama saviveikla ir kiti kultūros židiniai. Ilgainiui vienos Lietuvos išeivių organizacijos nustojo veikti pačios, kitas pasmaugė reakcinės jėgos, o kai kurios veikia iki šiol.

Disertacijoje nagrinėjama emigracijos iš buržuazinės Lietuvos į Pietų Ameriką priežastys, nušviečiama, kaip vyko emigracija, atskleidžiama lietuvių buržuazinių nacionalistų pozicija emigracijos atžvilgiu, siekiama išaiškinti emigravusiųjų iš Lietuvos skaičių, nustatyti socialinį jų priklausomumą. Didžioji disertacijos dalis skiriama nagrinėti Pietų Amerikos lietuvių ekonominiam gyvenimui, jų pažangiajai visuomeninei ir kultūrinei veiklai, kuri jungėsi su vietos darbo žmonių revoliuciniu judėjimu ir rėmė Lietuvos liaudies kovą prieš carizmą, o vėliau prieš fašistinę diktatūrą. 1909-1940 metų laikotarpis, kurį pasirinkau nagrinėti, yra labai reikšmingas Pietų Amerikos lietuvių visuomeninėje veikloje.

Tarybų Lietuvos istorikai, tyrinėdami Lietuvos gyvenimo ekonominius ir socialinius klausimus, iš dalies nušvietė ir kai kurias emigracijos priežastis. Tačiau didesnių darbų tuo klausimu tarybinėje lietuvių istoriografijoje tuo tarpu nėra.

Buržuazinėje istoriografijoje yra vienas kitas darbas, dažniausiai tendencingai nagrnėjantis Lietuvos darbo žmonių emigraciją ir išeivių gyvenimą Pietų Amerikoje. Lietuvos buržuaziniai nacionalistai stengėsi pateisinti masinę emigraciją į užjūrį.

Nagrinėdamas emigracijos iš Lietuvos reiškinius, ekonomines Lietuvos išeivių gyvenimo sąlygas Argentinoje, Brazilijoje, Urugvajuje ir pažangiųjų Lietuvos išeivių visuomeninę veiklą tose šalyse, pasinaudojau išspausdintais leidiniais ir vertinga archyvine medžiaga, kuri dabar saugoma Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto Partijos istorijos instituto archyve, kur surinkta Pietų Amerikos lietuvių pažangiųjų organizacijų protokolai, atsišaukimai, organizacijų susirašinėjimas ir kita medžiaga. Taip pat pasinaudojau Lietuvos TSR Centrinio valstybinio archyvo dokumentais—Lietuvos buržuazinės valdžios konsulatų ataskaitomis, pranešimais Užsienio reikalų ir Vidaus reikalų ministerijoms, Valstybiniame Kauno miesto archyves saugomais Kauno miesto ir apskrities viršininko fondais, emigracijos biurų archyvinėmis bylomis ir kita.

Disertacija turi įvadą, tris skyrius, išvadas ir bibliografiją.

Įvade trumpai apibūdinama disertacijos uždaviniai, apžvelgiama ir charakterizuojama atskiri leidiniai, periodika ir archyvinė medžiaga.

Pirmajame skyriuje **"Lietuvos darbo žmonių emigracija buržuazijos valdymo metais"** nagrinėjamos pagrindinės priežastys, kurios vertė Lietuvos darbo žmones emigruoti svetur.

Remiantis gausia medžiaga, konstatuojama, kad silpnas pramonės vystymasis neužtikrino darbo visiems ir sudarė darbo jėgos perteklių miestuose bei kaimuose. Esant santykiniam gyventojų pertekliui iš Lietuvos darbo žmonės emigravo į užjūrį ir kasmet tūkstančiai išvykdavo sezoninių žemės ūkio darbų į Latviją bei Vokietiją. Be to, emigraciją skatino buržuazijos vykdoma ekonominė ir politinė priespauda.

Lietuviškosios buržuazijos valdymo metais daugiau kaip šimtas tūkstančių įvairaus amžiaus ir užsiėmimo vyrų bei moterų paliko Lietuvą ir emigravo į užjūrį.

Antrajame skyriuje **"Ekonominės Lietuvos išeivių gyvenimo sąlygos"** nagrinėjama Lietuvos išeivių ekonominis gyvenimas Argentinoje, Brazilijoje ir Urugvajuje.

Disertacijoje pateikiama faktų, rodančių Lietuvos išeivių gyvenimą. Lietuvos išeiviai Pietų Amerikoje nerado "gero gyvenimo," kurį jiems buvo žadėję išeivybės biurų agentai ir kiti emigracijos propagandistai. Priešingai, jie patyrė visą kapitalistinio išnaudojimo ir socialinės priepsaudos sunkumą. Tik labai maža jų dalis gavo pastovesnį, geriau apmokamą darbą.

Trečiame skyriuje **"Visuomeninė ir kultūrinė Lietuvos pažangiųjų išeivių veikla" nagrinėjama** Lietuvos išeivių pagangiųjų organizacijų visuomeninė veikla.

Disertacijoje vertinama Pietų Amerikos pažangiųjų lietuvių organizacijų veikla, pateikta ir apibendrinta daug faktinės medžiagos. Atskiri poskyriai paskirti spaudai, mokykloms, meno saviveiklai. Nagrinėta ir mažiau reikšmingos, trumpiau veikusios pažangiosios grupės, rateliai bei draugijos. Pateikta taip pat faktų iš pažangaus lietuvių judėjimo Didžiojo Tėvynės karo metais.

Pietų Amerikos pažangiųjų lietuvių organizacijos ir jų spauda, vadovaudamosios proletarinio internacionalizmo principais, propagavo marksizmo-leninizmo idėjas, organizavo darbo žmones į kovą prieš fašimą, už taiką, jungė Lietuvos išeivių pažangųjį judėjimą su vietos darbininkų ir valstiečių revoliuciniu judėjimu. Pietų Amerikos pažangiosios lietuvių organizacijos ir spauda taip pat kovojo prieš lietuviškuosius buržuazinius nacionalistus, organizavo pagalbą kovojančiai prieš fašistinį režimą Lietuvos liaudžiai. 1940 metais pažangiejie Pietų Amerikos lietuviai džiaugsmingai sutiko Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje, Didžiojo Tėvynės karo metais padėjo Tarybų Lietuvos liaudžiai, kovojančiai prieš hitlerinius fašistinius okupantus. Pasibaigus Didžiajam Tėvynės karui, pažangiosios lietuvių organizacijos bei jų spauda demaskavo lietuvių buržuazinius nacionalistus, kurie, atsibastę į Pietų Ameriką, skleidė melus apie Tarybų Lietuvą. Pietų Amerikos pažangiųjų lietuvių laikraščiai plačiai informavo savo skaitytojus apie tikrąją padėtį Tarybų Sąjungoje. Jie spausdino daug medžiagos apie naują ir prasmingą Tarybų Lietuvos liaudies gyvenimą, apie jos materialinius ir kultūrinius pasiekimus.

Disertaciios pabaigoje trumpai išdėstomos pagrindinės išvados ir pridedama bibliografija.

Pranas Ulevičius
buvęs pietamerikietis
1962. X. 10.

Waterbury, Conn.

Mirė V. Banevičius

Spalio 12 d. mirė Vincas Banevičius, palaidotas spalio 15 d., Lituvių laisvose kappinėse.

V. Banevičius gimė Lietuvoje 1882 m. Į Ameriką atvyko 1901 m. Paėjo iš Vilniaus apylinkės, Bačiunų kaimo. Per daugelį metų dirbo Waterburio ligoninėje. Vėlesniais laikais buvo pensininkas.

Vincas buvo laisvų pažiūrų, skaitė "Laisvę" ir nuolatos ją rėmė. Lai būna jam lengva šios šalies žemelė.

J. J. Ynamaitis

Pittsburgh, Pa.

Oficialus LDS 8-tos apskrities pakvietimas

Jau buvo spaudoje minėta, kad sekmadienį, lapkričio 11-tą, 2 val. dieną, bus suruoštas šaunus banketas pagerbimui ypatų, kurie daugiausia nenuilstančiai darbuojasi mūsų LDS ir visam pažangiam lietuvių judėjimui. Bus pagerbti Jonas K. Mažukna ir Juozas Mažeika. Kad minėti draugai savo darbu, savo pasiaukojimu pagarbos užsitarnavo, tai jau žinoma. Dėl to mes kviečiame visas LDS kuopų valdybas, visus LDS narius ir visus lietuvius dalyvauti minėtame bankete ir pagerbti minėtus draugus.

Mes Jūsų lauksime lapkričio 11-tą, 2 val. dieną, LDS 160 kuopos name, 1317 Reedsdale St., N. S. Pittsburgh, Pa.

LDS 8-tos Apskr.
Komitetas

Boston, Mass.

Balsuokite už taikos kandidatą

Mass. valstijos piliečiai, balsuokite į senatoriaus vietą už taikos šalininką H. Stuart Hughes, kuris kandidatuoja nepriklausomos partijos tikietu. Jis stoja už koegzistenciją — taikų visų sugyvenimą.

Geo. Shimaitis

IŠ MANO ATSIMINIMŲ

Trys atsiminimai

Prieš apie apie 66 metus močiutė prikėlė mane nakties laiku žibinti balanomis verpėjoms, tariant poetės Valsiūnienės žodžiais, "kad linų kuodelis virstų plonu siūleliu". Ir aš žibinau, nes žibinčio galvoje išdegė per didelė skylė ir joje nesilaikė deganti balana. Tai pirmas mano atsiminimas.

Antras: Mano motina taip piktai su savo motina susibarė, išsikoliojo, kad močiutė, įdūkus, išvijo lauk ne tik dukrą, bet ir jos vaikus. Mes, vaikai, nubėgom veik pusnuogiai pas netoli gyvenantį motinos dėdę Petrą Babarską ir sulipome ant pečiaus.

Petras iš kluono įėjęs stubon ir pamatęs keistą reginį, paklausė savo žmonos: "Dėl ko šitie vaikai čia tupi ant pečiaus?"

—Juos išvijo laukan — buvo atsakymas.

Jis išsitraukė iš po balkio pakištą kriukį ir nuėjęs pas savo brolį Miką, piktai suriko: Pasiimk atgal savo dukros vaikus, o ne, rodydamas kriukį, aš tau galvą sugurinsiu. Jei norėjai skirtis su dukra ir žentu,—reikėjo pasakyt pavasarį, žmogus būt pasistatęs stubą, o dabar, kur jie dėsis? Aš tavo vaikų vaikus neauginsiu!"

Atėjo močiutė, ta, kuri išvijo mus lauk, ir, susigėdijus, liepė mums eit namo. Ką mes ir padarėme.

Pavasarį tėvas pasistatė stubą, tai buvo sunki ir varginga pradžia gyvenimo — atsiskyrus nuo motinos tėvų.

Trečias atsiminimas: Kaimas buvo pasisamdęs daraktorių - mokytoją, mokyti vaikus. Mokykla buvo stuboje pas Petrą Babarską. Stuboje buvo trys stalai ir apie juos susėdę vaikai. Kiek jų ten buvo — nežinau. Kaimas tada buvo didelis, tai ir vaikų galėjo būt apie pora desėtkų.

Kas tai pranešė, kad atvažiuoja žandaras. Vaikai išlakstė į visas puses, kaip kurapkos vanago pabaidytos: vieni kluono šiauduosna sulindo, kiti nubėgo čiuožinėti. Mat, prieš tai buvo palaidinys ir lietus, tai pievoje ant susirinkusio vandens buvo užtrauktas tinkamas ledas.

Du stalus iš stubos pašalino, o mokytojas ant svirno lubų pasislėpė. Aš, išsigandęs, bėgau namo patvoriu it kurapkutis, bijodamas, kad ir mane žandarai nesuimtų. Aš nebuvau mokinys, bet nubėgęs pasižiūrėti, kaip didesni vaikai mokosi.

Žandarai stuboje nieko neradę nuvažiavo savais keliais, bet ir mokykla pasibaigė. Kaimiečiai bijojo areštų, štriuopų, kalėjimų.

Mokausi skaityt

Man paaugus prisiėjo mokytis stuboje. Tris žiemas prasibaladojau ant lenkiško elementoriaus, nežinodamas, ką skaitau. Tėvas pilnai mokėjo lenkų kalbą, bet man neaiškino jos reikšmės, nes paklausė netolimo kaimyno J. M., kuris sakė: "Jei sūnus daugiau žinos už tėvą — jis tavęs neklausys". Ir tėvas priėmė tą kvailą pasargą.

Jei tėvas būtų aiškinęs per tas tris žiemas kas tame elementoriuje parašyta, — aš irgi būčiau pilnai išmokęs lenkų kalbos. Tik vėliau su ja šiek tiek susipažinau.

Kitas dvi žiemas mokiausi skaityt lietuviškai. Tai buvo kitoks mokymąsis, nes supratau, ką skaitau.

Rašyti mokė dėdės Babarskai, Petras ir Ignas. Tėvas nors mokėjo rašyti, bet jo rankraštis buvo prastas. Jis man dažnai prikišdavo, sakydamas: "Tu neišmoksi taip gražiai rašyt, kaip Ignas rašo." Tačiau aš išmokau, nos tai buvo ne vienos žiemos darbas.

Aš jau daraktorius

Vėliau kaimynai susitarę paėmė mane mokyti jų vaikus skaityti ir rašyti. Bet neilgai džiaugiausi daraktoriaus titulu, turėdamas aštuonis vaikus. Sniego dievas privertė savo dovanos aukščiau tvorų ir mano mokyklą uždarė. Vaikai per sniego gilumą negalėjo eiti iš vienos kaimo linijos kiton linijon.

Iš "mokyklos" pasiliko mano galvoje neužmirštama atmintis, tai J. M. dukrelė nenorėjo mokytis, ji nesimokė užduotos lekcijos, bet šnairomis akimis vedžiojo mane apie stalą, kas sukėlė manyje pasipiktinimą jos elgesiu ir aš ją apibariau. Ji parėjusi namo verkdama pasiskundė tėvams:

"Mane daraktorius ne tik bara, bet nori ir mušt, aš pas ji daugiau neisiu." Ir neatėjo.

Jau kada buvau iš Amerikos 1932-rai metais nuvykęs į Lietuvą, susitikau jos tėvą. Jis sakė: "Negerai padarėm, kad paklausėm mergaitės ir nesiuntėm pas tave mokytis—ji ir dabar nemoka nei maldaknygės paskaityt."

Laiškų rašinėjimas

Į Ameriką rašydavau laiškus, tai Pennsylvanijos mainieriams, gyvenantiems ten kur apie Skrantus, Šenadorį, Wilksbarius ir kitur; tai Naujosios Anglijos audėjams apie Lawrencių ir jo kaimynystę.

Laiškų rašymo forma buvo lengva ir suprantama. Parašydavau kaimo žinias: Petro Ona ir Jono Juzė ištekėjo, o senis Tamošius dievui dūšią atidavė. Taip pas mus vadindavo mirtį.

Vienam "amerikonui", tuo laiku gyvenančiam grand Rapids, Mich., šitaip parašiau:—Ši vasara sausa: pievos neželia, pūdymai nearti, nes juose negalima įkišti žagrės noragų.

Žiemos metu laiške tam pačiam žmogui parašiau: Ši žiema snieginga ir šalta—šuliniuose vanduo iššalo ir reikia gyvulius varyt į ežerą girdyt ir patiems parsivežt jo namų reikalui—išsivirimui barščių, kopūstų.

Damas Stabingis (dabar jau miręs) 1912-tais metais už laiškų rašinėjimą nuo jo žmonos Elzbietos, kuomet jis gyveno ir dirbo rakandų išdirbystėje Grand Rapids, Mich., nuvežė mane Seinuosna, — tai buvo Marijos atlaidas 3-čią dieną liepos.

Nors tada nuo Alytaus iki Seinų buvo geras plentas, bet juomi nevažiavome: nekaustytiems arkliams grūstu akmeniu išklotas kelias gadina kojas, ir pavažiavus juomi kelis viorstus arkliai pradėdavo šlubuoti, o į Seinus yra 4 senoviškos mylios.

Mes važiavome senakeliu ir nakties laiku. Važiuojant per vieną kaimą matėme dvi šviesas: vienoj stuboj guli numirėlis, iš abiejų šalių dega žvakės, daugiau nieko nesimatė; kitoj stuboj — bobutė nuo lovos neša naujagimį, moteris guli lovoje. Abiejų stubų langai buvo be uždangų.

Į Seinus pribuvome apie viduri ryto. Miesto rinka užkimšta arkliniais vežimais, — kaip tik gavome vietą pastatyt savo vežimą.

Žmonės ant vežimų guli, miega: tai tie, kurie buvo atvažiavę iš vakaro.

Nuėjęs krautuvėlėn lietuviškai paprašiau papirosų ūž 3 kapeikas. "Co pan kcesz?" Nieko nelaukęs išėjau lauk. Nuėjęs kiton krautuvėlėn vėl lietuviškai paprašiau papirosų. "Co pan muvie?"

Pasipiktinau. Čia yra lietuvių centras, bent taip buvo sakoma, čia išeina kunigų leidžiamas laikraštis "Šaltinis", čia gyvena lietuvis vyskupas, čia seminarija, klierikų, kaip varnėnų, o lietuvių kalba negaliu nusipirkt papirosų!

Nors į klausimą "co pan muvie?" jau galėjau atsakyt lenkiškai, bet atsakiau rusiškai. Aš tada buvau žiburietis. Seirijų Žiburėlio kuopelės vadas buvo kunigas Vaclovas Tautkevičius. Jis buvo didelis priešas lenkinizmo; viename kuopelės susirinkime net piktai pareiškė:

"Kas gyvendamas lietuvių teritorijoj nenori kalbėti lietuviškai, nekalbėkit su juo lenkiškai".

Bažnyčioj

Įėjau bažnyčion. Ji pilna maldininkų. Už grotelių sėdi visa kunigiška ponstva baltuose rūbuose. Vysku pas Karosas užsidėjęs ant galvos vyskupišką kepurę ir kairėje rankoje laiko auksinį kriukį. Kiti "aukšti" dvasiškiai lyg ir medžiotojai užsidėję raudonas kepures, kiti kitokios spalvos, kas sudaro neprastą "šventą" apeigą.

Tuo tarpu didelis klierikų choras, pritariant vargonams, harmoningai ir skambiai lotyniškai gieda bažnytinę giesmę. Aš, kaip giesmių mylėtojas, truputį pasisukau ir žiūriu į klierikų chorą. Koks tai senis stukt, stukt į petį: "Žiūrėk į altorių, o ne į vargonus".

Jam nieko neatsakiau, bet mintimi piktai apkeikęs senį išėjau iš bažnyčios.

Mieste biaurus nešvarumas

O tų žulikų, visokių apgavikų pilna. Žmonės ant vežimų išsitiesę maistą valgo, pietauja, tai priėję ir net nesiklausę ima, valgo ir giria: "Ci swinina, baranina? O to dobra miensa, daly bog dobra miensa".

Pas vieną vežimė tur būt jau antru kartu klausė: "Ci swinina, ci baranina?", kad maisto savininkas trenkė per ausį—"to swinina," per kitą: "o to baranina"—won swinia!"

Užteks apie Seinus.

Mokinausi rusiškai

Aprašydamas Seinus pertraukiau mokymosi mintį, bet už tai, manau, nebūsiu labai apkaltintas.

Rusiškai skaityti ir rašyt mokė mane kaimyno studentas Juozas Salinis. Jis mokėsi Seinuose. Jo tėvai manė, kad jis bus kunigas. Kai jis parvažiuodavo namo mokymosi pertraukoje, — jį tėvas siųsdavo karvių ganyt, bet jų neganė. Aš už jį ganiau, o jis, sėdėdamas pakrantėje, mokėsi aritmetikos uždavinius. Tada aš nusipirkau toblytėlę ir grifelį ir jis mane mokė rusiškai rašyt ir tuo pačiu kartu skaityt. Tas tęsėsi ne vieną vasarą.

Vėliau nusipirkau rusiškai lietuvišką rankvedėlį ir iš jo stropiai mokiausi kalbos. Kiek jos įsigijau—nežinau, bet jau gerokai susikalbėjau. Mat, rengiausi eit rusiškon armijon. Amerikon nemaniau keliaut, bet mano sesuo Ona Juodaitienė (dabar jau mirusi) visai manęs nesiklausus prisiuntė "šipkartę" ir tėvas liepė važiuot, sakydamas — "Būsi ant savęs ponas." Tėvas pats buvo Amerikoje gyvenęs tris metus.

Amerikon

Į JAV pribuvau 1913-tais metais, būdamas nepilnai 20 metų, tai pagal Massachusetts valstijos įstatymus du rudenius verstinai turėjau eit į vakarinę mokyklą. Bet tie vakariniai mokinimosi sezonai buvo trumpi, nes Gardnerio miestelio iždas tik tiek galėjo palaikyt mokyklą. Vistiek gavau ketvirto greido diplomą, o kitą diplomą už gerą lankymą mokyklos.

Per tuos du rudenius mokymosi angliškai tik vieną vakarą praleidau, nes lijo ir šalo; ledu aptraukė gatves ir šaligatvius, nebuvo galima paeiti. Trečią dieną brolis Antanas gavo laišką iš mokyklos, kuriame buvo klausiama: "Ar tavo brolis nori mokytis, ar dirbti dirbtuvėje?"

Reiškia,—nesimokysi, nedirbsi. Nedirbsi,—kas duos maistą, aprangą, pastogę?

Atvažiavęs į Brooklyną radau draugų mokyklėlę. Joje sekmadienių rytais mokė anglų kalbos Račiūtė-Herman. Ji buvo gera mokytoja. Iš anglų kalbos tūlus sakinius liepdavo versti lietuvių kalbon, o iš lietuvių kalbos — anglų kalbon. Tai buvo labai brangi pagalba mokytis kalbos.

Vertimuose tik Krūnas lenkė mane. Jis jau buvo baigęs vakarais pradinę mokyklą ir gavęs pakvietimą stoti aukštesnėn mokyklon. Bet vieton to —nežinia dėl kokios priežasties, gal dėl nevykusios meilės, gal dėl kitokių nesėkmių gavo nervų sutrikimą ir nusižudė nušokdamas nuo Williamsburgo tilto...

Lietuvių kalbos ir gramatikos Brooklyno mokyklėlėje kelis sezonus sekmadienių rytais mokė laisviečiai: V. Paukštys, J. Valatka, V. Tauras. Visi trys mokytojai jau mirę. Jie paliko mokyklėlės mokiniams neužmirštamą prisiminimą.

J. Nalivaika

Teheranas. — Persijos valdžia paliuosavo iš kalėjimo 16 komunistų, jų tarpe veikėją M. Yadzį.

Štai jie fašistiniai žudikai, hitlerinės okupacijos metais siautėję Lietuvoje ir Baltarusijoje.

Nuotraukoje: žudikų "operacijos" Minske 1941 metais.

ALDLD REIKALAI

ALDLD 6 Apskrities konf. protokolas

Konferencija įvyko spalio 14 d. 339 E. 4th St., Chester, Pa. Ją atidarė veikiančiojo komiteto pirmininkas A. Žemaitis 1 val. Peržiūrėti mandatus pirm. paskyrė Kazlauską ir Merkienę.

Trumpai pakalbėjo J. Bekampis, paliesdamas pasaulio rimtus klausimus.

Mandatų komisija pranešė, kad viso randasi 11-ka delegatų nuo 5 kuopų: 133 kuopos iš Camden, N. J.: J. Bekampis, E. Bekampienė ir U. Gužonienė; Baltimorės 25 kuopos: A. Žemaitis, J. Kasparavičius; 10-tos kuopos, Philadelphijos: P. Valantienė, Merkienė, Matulis, Kazlauskas ir O. Žalnieraitienė; 30 kuopos iš Chesterio: Šlajus.

Konferencijos pirmininku išrinktas A. Pranaitis, užrašų sekret. J. Kazlauskas. Suteiktas sprendžiamasis balsas veikiančiajam komitetui. J. Bekampis perskaitė praėjusios konferencijos protokolą, kuris tapo priimtas.

Veikiančiojo komiteto raportas

A. Žemaitis pranešė, kad šiais metais turėjo 2 posėdžius ir darbavosi draugijos naudai pagal išgalę, ragindamas kuopas prie veiklos.

Iždininkas A. Lipčius skaitė raštišką pranešimą, kad 6-tosios apskrities pastangomis buvo suruoštas sėkmingas pokylis pas Bekampius, Avalon, N. J., kuris davė pelno 125 dol. Pelnas buvo paaukotas pažangiajai spaudai. Pinigų buvo išdė $77.70, šios konferencijos vaišėse surinkta $102.25, viso susidaro $179.95. Išmokėta $93.60, išdė lieka $86.35. Finansų sekr. E. Mulokiūtė ir užrašų sekretorius Pranaitis sutiko su pirm. Žemaičio ir išd. Lipčiaus raportais. Raportai priimti.

Pagerbti vienai minutei atsistojimu mirusieji kuopų nariai.

Kuopų raportai

25-tos kp. delegatai Žemaitis ir Kasparavičius pranešė, kad jų kuopa turi 30 narių, susirinkimus turėjo 6, suruošė 3 parengimus—2 kartus rodė lietuviškus filmus. Iš pikniko pelno aukota "Laisvei" $161, "Vilniai" $50, "Liaudies Balsui" $10 ir Aido chorui $7; viso išaukota $228; pinigų išdė turi $153.76. Su šėrais Liet. namo bendrovės ir laikraščio "Laisvės" viso turto $278.76.

Camdeno 133 kp. A. Pranaitis pranešė, kad jų kuopa turi 15 narių; paaukojo 4 "Laisvės" šėrus, išplatino 15 "Vilnies" Kalendorių, aukota L. Prūseikos paminklo pastatymo fondui $10, išmokėjo $30 už gėles pagerbimui mirusių narių. Suruošė vieną pikniką ir uždirbo $92. Paaukota spaudos reikalams: "Laisvei" $25, "Vilniai" $25, "Liaudies Balsui" $10, ir civilių teisių gynimui $10; viso išaukota (su kitomis aukomis) $110. Išdė liko $29.68.

Philadelphijos 10 kuopos atstovai Kazlauskas ir Matulis raportavo, kad kuopa turi 47 narius. Susirinkimus laiko kiekvieną mėnesį. Šiemet prirašė prie kuopos 14 naujų narių. Buvo parodyti lietuviški filmai, pelno liko $19.70, užprenumeruota du laikraščiai į Lietuvą: viena pren. "Laisvės" ir 1 "Vilnies" (už $24). Aukota "Laisvės" dalininkų suvažiavimui. Paaukota buvusios 141 kp. pasilikę šėrai $150 vertės ir pasiųsti naujai namo bendrovei. Aukojo $13 Aido chorui ir didoka grupė buvo nuvykusi į choro jubiliejinį koncertą Bruklyne. Surengtas draugiškas pokylis, uždarbio liko $95.26. Buvo išvyka dideliu busu į baltimoriečių pikniką, uždarbio liko $18. Suruoštos vaišės Lietuvos sportininkams — ir kluotojams "žalgiriečiams". Dadėta lėšų $8.85. Buvo suruoštas sėkmingas pokylis Ramanauskų ūkyje. Davė pelno $405.21. Aukota laikraščiams: "Laisvei" $100, "Vilniai" $100, "Liaudies Balsui" $50, Urugvajaus "Darbui" $5. Buvo surengtos prakalbos, kalbėjo K. Karosienė. Aukų surinkta $22. Išmokėta $20 už gėles pagerbimui mirusių narių. Išplatinta 40 "Vilnies" Kalendorių. Viso turėjo apie $560 įplaukų ir išmokėta spaudai ir kitokiems kultūriniams reikalams apie $430.

Chesteryje, galima sakyti, kad 30-tos kuopos jau neturi... Bet turi dar pasilikusius du labai veiklius narius A. Lipčių ir Šlajų, kurie gerai darbuojasi.

Skaitytas laiškas nuo centro sekretoriaus Grybo su geriausiais konferencijai linkėjimais. Antras laiškas nuo Urugvajaus laikraščio "Darbas". Laiškai priimti.

Nauji įnešimai: R. Merkis įnešė, J. Kazlauskas parėmė, jog reikia paraginti "Laisvės" redaktorius, kad jie surinktų visus faktus, Tarybinės Lietuvos teismo nuosprendžius apie hitlerininką Impulevičių ir kitus jo bendrus. Reikia atspausdinti knygelės formoje ir plačiai paskleisti žmonėms. Nutarta pavesti Centro komitetui.

A. Matulis įnešė, kad vietoje rezoliucijų, veikiantysis komitetas parašytų laišką senatoriams, kad jie darbuotųsi palaikymui pasaulinės taikos. Nutarta laišką parašyti.

Nutarta paaukoti po 10 dolerių laikraščiams "Laisvei", "Vilniai" ir "Liaudies Balsui"; taipgi $10 civilių teisių gynimo komitetui.

Veikiantysis komitetas apsiėmė tas pats patarnauti sekančiais metais, tik vienas naujas narys, J. Stasiukaitis, išrinktas vieton mirusios draugės Liaudanskienės.

Sekamą konferenciją nutarta laikyti vėl pas vaišingus česteriečius.

Konferenciją uždarius apie 4:45 povakary, A. Lipčius pakvietė visus delegatus ir svečius į suruoštas vaišes, pasistiprinti.. Bevalgant visa eilė delegatų ir svečių trumpai pakalbėjo įvairiais klausimais. Vaišėse dalyvavo suvirš 40 asmenų. Suaukojo $102.25 organizacijos naudai.

Konferencijos sekr.
J. Kazlauskas

Turkmenijos TSR dykumų kanalas

Tarybų Turkmenijos teritorijoje laisvai galėtų išsitekti penkios tokios valstybės kaip Portugalija, ir 11 tokių kaip Danija. Tačiau žymi šių didžiulių plotų dalis yra įnoringos gamtos valdžioje.

Jeigu čia būtų vandens! Šimtmečiais apie tai svajojo turkmėnai. Bet tik mūsų dienomis ši svajonė tampa tikrove.

Karakumų kanalo geografai dar nespėjo pažymėti šalies žemėlapyje. Bet kanalas yra gyvenime, mūsų tikrovėje. Nemaža puikių hidrotechnikos įrengimų yra sukūrusi per savo istoriją pasaulinė irigacija. Bet tarp jų Karakumų kanalas užims ypatingą vietą. Tai iš tiesų unikalinis, savotiškas žmogaus proto kūrinys irigacinės statybos praktikoje, tai — žemės rutulio dykumų stebuklas.

Pirmoji kanalo eilė čia įgalins įsisavinti 88 tūkst. tančius hektarų naujų žemių. Dabar jau nesunku pamatyti, kokios permainos įvyko 400 kilometrų nalo krantuose, kiek tik akis gali aprėpti, driekiasi medvilnės laukai, žali liucernos masyvai, sodai ir vynuogynai. O ten, už horizonto, didžiuliuose dirbtinių ganyklų plotuose ganysis šimtai karakulio avių bandų.

Plačiu frontu vyksta kanalo antrosios eilės statyba nuo Murgabo iki Tedženo. Magistralė eis per lakiojo smėlio plotus ir sunkias takyrų žemes.

Maždaug pusiaukelėje tarp Murgabo ir Tedženo statoma Chauschano vandens saugykla. Jos rezervuarą pripildys 435 milijonai kubinių metrų vandens, kurio ateityje čia tilps pusantro bilijono kubinių metrų. Iki 1962 metų visi kanalo ir vandens saugyklos statybos darbai buvo užbaigti. Didelius, nesuskaitomus turtus žada Turkmėnijos žemė turkmėnų liaudžiai.

Karakumų kanalas — tai Tarybų šalies tautų draugystės kanalas. Greta turkmėnų čia rusai ir ukrainiečiai, tadžikai ir kirgizai.

Per septynmetį iš smėlynų bus atkariauta dar 160 tūkstančių hektarų žemės. Be to, numatoma sudrėkinti beveik 10 milijonų hektarų dykumos ganyklų.

Didingi irigaciniai darbai Turkmėnijoje yra gyvas paminklas gamtą pertvarkančių tarybinių žmonių kūrybiniam protui.

NAUJI LĖKTUVAI

Seattle, Wash. — Boeing Co. išleido $30,000,000 pagaminimui modelio naujo keleivinio lėktuvo "Boeing-727". Lėktuvas galės skristi po 600 mylių per valandą ir vežti po 114 keleivių. Gaminanant serijomis vieno lėktuvo pagaminimas atsieis apie $5,000,000.

Iš Filadelfijos, Camdeno ir apylinkės

Kaip tik atvažiavome į Camdeno apylinkę žiemoti, taip greit ir darbymetė užėjo. Su vasaros pabaiga kiekviename mieste, kiekvienoje apylinkėje lietuvių pažangiečių judėjimas pagyvėjo. Visur matosi pasiryžimo, visi geroje nuotaikoje ir pakilusiame ūpe metasi į darbą. Vyksta ALDLD kuopų mitingai. Komitetai ir komisijos iš vasaros veikimo išduoda raportus. Raportai geri ir džiuginantys.

Spalio 7 dieną įvyksta Camdeno kuopos mitingas. Nežiūrint į vieno nario pabėgimą iš susirinkimo, visas mitingas, draugiškiausioje nuotaikoje, buvo našus ir konstruktyvus. Nors kuopa nėra skaitlinga nariais, bet visi pavyzdingi, jie priklauso prie organizacijos ne iš vardo, bet iš gilaus įsitikinimo. Kai kurie yra senyvo amžiaus, kai kurių sveikata pašlijus, bet lanko susirinkimus, ir nešykštūs paremti doleriu kiekvieną pažangaus judėjimo reikalą.

Tikrai smagu prigulėti prie organizacijos, kurios nariai labai draugiški, turi šiltą širdį. Nors iš viso kuopoje randasi 15 narių, bet visi dalyvauja veikime pagal savo išgalę.

Kuopa, turėdama savo kasoje pinigų, štai kaip juos padalijo: "Laisvė" ir "Vilnis" gauna po $25, "Liaudies balsas" $10 ir Komitetas Civilinių Teisių gynimui $10.

Kuopa svarstė "Laisvės" vajaus pasekmingumą, kad nariai, pagal išgalę, paaukotų į "Laisvės" fondą ir kad vajus būtų geras, mane ir Pranaitį paskyrė tame reikale pasidarbuoti. A. J. Pranaitis nuvažiavo pas Navalinskus (Nelesh), į Atlantic City. Jie užsimokėjo už "Laisvės" prenumeratą, paaukojo į fondą $6 ir davė Pranaičiui už jo kelionę pas juos penkinę. Jis padėkojo jiems už tą penkinę, bet sau jos nepasiliko, o atidavė į "Laisvės" fondą, tai Navalinskų auka pasidaro $11.

Mums besilankant pas "Laisvės" skaitytojus, kad išrinkti pinigus už laikraščio prenumeratą, mus visur gražiai ir draugiškai pasitinka. Skaitytojai ne tik užsimoka už laikraštį, bet duoda ir aukų.

Besilankant pas skaitytojus, yra proga, su jais besikalbant, geriau juos pažinti, labiau suartėti, ir užsimezga draugiškumo ryšiai. Tiesa, tenka susitikti ir su tūlais nesmagumais, netikėtai surandi geruosius mūsų prietelius parblokštus ligos lovoje. Štai, atsilankėme pas A. Samalonį, 859 Union Ave., Delair, N. J. (Tel. NO. 3-1726). Mus pasitinka jo žmona Emilija. Paklausus, kaip viskas einasi, kaip visų sveikata, ji atsako: "Su manim tai nėra nieko nepaprasto, jaučiuosi neblogiausiai, bet mano vyras, išbuvęs W. Jersey ligoninėje 4 savaites laiko, sugrįžo namo tik prieš kelias dienas, yra dar silpnas, daktaro prižiūrimas, turi gulėti lovoje, ir tik lazdele pasiramstydamas gali pereiti per kambarį." Tai nemalonu girdėti, kad biauri liga kankina mūsų gerą draugą, ir kad iki šiol niekas negavo jokios žinios apie jo ligą.

Įeiname į kambarį, kuriame ligonis guli. Mus pamatęs Antanas nudžiugo, pagyvėjo. Veidas nušvito maloniu šypsniu, atsisėdo lovoj ir, sutelkęs visas savo spėkas, atsikėlė iš lovos ir pamažėli kartu su mumis nukiūtino į namo prieangį (porčių). Nors fiziniai Samalonis nuo ligos silpnas, bet jo nuotaika kuo puikiausia. Iš pasikalbėjimų, o mes kalbėjomės apie daugelį dalykų, buvo galima suprasti, kad Antanas pagal savo amžių ir dėl jo širdelės sušlubavimo, laikosi tvirtai, plačiai supranta pasaulinę padėtį, pažįsta ir supranta darbininkų klasės kovas, yra ne tik aukšto išsilavinimo ir supratimo, bet yra jautrios ir šiltos širdies, žiūri į gyvenimą šviesiomis akimis. Mums besišnekučiuojant, jo žmona Emilija gerai mus pavaišino.

Rengiantis draugus atsisveikinti, aš paklausiau drg. Samalonio, kaip su "Laisvės" prenumeratą? Jis sako: "Nežiūrint, kad man būnant ligoninėje per 4 savaites laiko mano kišenę patuštino, paimdami nuo manęs $1,150, nežiūrint, kad mano prenumerata baigiasi tik metų pabaigoj, bet užsimoku už prenumeratą ir dar dolerį paaukoju." Šiltai su draugais Samalonias atsisveikinę ir palinkėję Antanui sustiprėti ir ligą nugalėti, jų namą apleidome. Tai buvo draugiškas ir šiltas susitikimas.

Aplankėme F. Alexį. Tai buvęs filadelfietis, senų laikų, dar "sklokos" laikais, veikėjas. Dėl tūlų įvykusių gyvenime nuotykių, neturi prijautimo "Laisvei," bet vistiek Pranaičiui davė dešimkę, kad pasiųstų "Vilniai."

Atsilankėme pas Oleką Malakauską, 7945 Stow Rd., Delair, N. J. Tai pirmesnių laikų Camdeno pažangiųjų lietuvių veikėjas. Turi nedidelį ūkį, kuriame per daugelį metų laikė vištų ir kitokių paukščių, iš to darė pragyvenimą, bet dabar jau nusenęs ir, sveikatai pašlijus, jo mažytis ūkelis apleistas, gyvena iš pensijos. Skundėsi, kad jam akys mažai tarnauja, negalįs skaityti, dėl to ir nevarginome jo su užrašymu jam "Laisvės." Ačiū jam už tai, kad davė "Laisvei" $2 dovaną.

Oleko farmukė nors nėra didelė, bet pas jį kamdeniečiai arba ir filadelfiečiai vasaros laiku galėtų laikyti piknikėlius. Privažiavimas į Oleko vietą labai geras, tik vienas blokas nuo River Road. Pagalvokime apie tai, draugai!

-:- -:- -:-

Kitą dieną vienas nuvažiuoju pas Marcelę Walsky, 538 Woodland Ave., Merchantville (dabar vadinasi Cherry Hill), N. J. Marcelę radau lovoj begulinčią, labai sumenkusią. O, kaip ji nudžiugo, kaip jos akys palinksmėjo, kaip ji pagyvėjo, mane pamačiusi! Aš Marcelę pažinojau per daugelį metų. Ji nebuvo niekados sudiktėjusi, bet ji nebuvo nei taip liesa, kaip dabar. Nesmagu, kad mūsų pažangiečius tokios biaurios ligos vargina. Ji nebuvo paskendusi turtuose, bet visados, pagal išgalę, rėmė mūsų judėjimą, rėmė mūsų spaudą. Atsimenu, kai gyvenau Merchantvillėje, dažnai ją nuveždavau į prakalbas ir koncertus. Marcelė, pati negalėdama nuvažiuoti į mūsų parengimus Avalone, keletą kartų laiškais atsiuntė po du dolerius mūsų spaudai. Nežiūrint Marcelės sukoneveiktos sveikatos, ji plna gyvumo, jos akys suplieksia, kada pradedi kalbėti apie "Laisvę." Ji sako, kad vienintelis jos gyvenime suramintojas, jos gyvybės palaikytojas — tai "Laisvė." Užklausus ją, kada baigiasi prenumerata, ji man sako: "Nors mano prenumerata baigiasi metų pabaigoje, bet aš jums duosiu $12, kai kitą kartą atvažiuosite, o dabar pinigų neturiu, nes kada sergu, tai visi pinigai išeina daktarams ir vaistams. Man sunku pragyventi, nes pensijos gaunu labai mažai. Nežiūrint, kaip aš vargstu ir skurstu, bet 'Laisvei" aš turiu turėti, net pasivydėdama geresnio duonos kąsnio."

Palinkėjęs Marcelei sutvirtėti ir ligą nugalėti, su skaudančia širdimi ją atsisveikinau.

Draugės ir draugai! Daugelis jūsų pažįstate Marcelę, ir dabar, kada ji ligos parblokšta, neapleiskime jos, alpankykime ją, pakelkime jos prislėgtą dvasią, parodykime, kad ji ne viena, kad ji nenublokšta į užpečkį.

Nepamirškime atlankyti ir draugą Samalonį.

-:- -:- -:-

Prieš keletą dienų mudu su Pranaičiu nuvažiavome į Filadelfiją atlankyti draugus Tureikius, 143 Pierce St. Duryse mus pasitinka su maloniu šypsniu veide drg. Tureikis. Įeiname į butą. Tuoj į akis metasi prie kėdės, kurioje draugas sėdi, krūva visokių laikraščių. Tas aiškiai nusako žmogaus protą ir sąmonę. Mums besikalbant, greit patyrėme, kad draugės Tureikienės nėra namie. Ji neseniai išėjo į krautuvę ir greitai sugrįš. Neužilgo draugė, nešina krepšį rankoj su daiktais, įeina į kambarius. Nors jos ranka subandažuota, ir su ja dirbti nieko negali, bet iš išvaizdos Elena gerai atrodo, jos skruostai raudoni, pilna gyvumo ir žvalumo, sukinėjasi kaip šešiolikinė. Nors draugai Tureikiai abu ligoniai—Tureikio širdis sušlubavus ir kitokie negalavimai jį kamuoja, o Elena skaudžiai savo ranką aplamdžius, bet abiejų nuotaika kuo puikiausia. Abudu linksmūs, juokiasi, juokus krečia, nusiminimo nėra jokio. Kada žmogus ligonis, bet neatrodo ligoniu — tai tikrai puiku! Juodviejų liga pati savaime pranyks, ir reikia tikėtis, kad draugai Tureikiai artimoje ateityje pasirodys viešuose parengimuose su maloniu šypsniu veiduose. Visi mes to lauksime. Taip, draugai Tureikiai, šypsokitės — ir pasaulis šypsosis su jumis.

-:- -:- -:-

Camdeno LLD kuopa išrinko komisiją, kad ji veiktų bendrai su filadelfiečiais spaudos vajaus reikalu. Bet, kaip kiekviename darbe, taip ir vajuje turi būti sistema, turi būti tvarka. Vajininkai turi pasidalyti darbu pagal distriktus. Jie vienas kitam neturi maišytis po kojomis. Būtų netaktiška ir net negražu, kad pas prenumeratorių atsilankytų keli vajininkai. Vajininkai turi laikyti savo posėdžius, ir pagal patvarkymą turi būti vedamas vajaus darbas..

Aš, mano žmona ir draugas Pranaitis manėme suteikt filadelfiečiams, kaip didesnei kolonijai, vajuje šiek tiek talkos. Bet mes pro uždaras duris į jūsų kiemą nesiveršime. Mes manėme, suteikti jums draugišką pagalbą, jeigu bus veikiama tvarkingu būdu. Bet kol jūs, filadelfiečiai, tos talkos neprašote, tai labai gerai. Mums smagu, kad jūs patys, be kitų pagalbos, galite vajaus darbą atlikti.

Mes, kamdeniečiai, turime 570 punktų, kuriuos paskiriame filadelfiečiams.

J. A. Bekampis

Elizabeth, N. J.

Konferencija ir filmai iš Lietuvos

Sekmadienį, lapkričio 11 d., 408 Court St., Elizabeth, įvyks L.D.S. Trečios apskrities konferencija. Pradžia 10 val. ryto. Visi delegatai būkite laiku.

Pastebėta, kad jau eilėje konferencijų nedalyvavo delegatai nuo: Patersono, Point Pleasant ir New Yorko kuopų. Kviečiame tas kuopas prisiųsti delegatus į šią konferenciją.

Taipgi kviečiame Trentono kuopą prisidėti prie apskrities.

Konferencija baigsis prieš 4 valandą, o nuo 4 val. bus rodomi filmai, gaminti Lietuvoje. Pravartu kiekvienam juos pamatyti. Dalyvaukite.

Kviečia
LDS 3-čia Apskritis

New Haven, Conn.

Spalio 28 d. taikos gynėjai buvo surengę demonstraciją, kuri tęsėsi tris valandas ir pusę. Buvo nešiojami transparantai su obalsiais, reikalaujant diplomatijos keliu išspręsti nesutikimus, liautis provokavus karą. Demonstracijoje buvo įvairių tautų žmonių, skirtingo amžiaus ir rasių.

Mūsų pažangių lietuvių gretos raetėja. Kai kurie draugai ir draugės išvyksta kitur gyventi. Išvyksta Juozas su žmona Sholiunai ir Chalis su Antosia Sholiunai į Floridą.

Taipgi girdėjau, kad iš New Britaino išvyksta Viktoras ir Eva Valley. Visi buvo žymūs veikėjai. Laimingos kloties jiems naujoje vietoje.

M. V.

Nuo Red. — Ačiū už rašymą, bet apie LLD konferenciją, įvykusią Waterburyje, praleidome, nes jau pirmiau du koresp. aprašė.

Ammanas — ateina žinių, kad iš Jordanijos ir Saudi Arabijos rojalistai buvo įsiveržę į Jemeną, bet respublikos jėgos juos atmušė.

ROCHESTER, N. Y.

Gera žinia Amalgameitų rūbsiuviams

Amalgameitų unija, po kelių metų grumtynių su Medikų Asociacija, kuri priešinosi unijos steigimui Medikalinio centro savo nariams, kokius Amalgameitų turi New Yorke, Čikagoje ir Filadelfijoje, kovą laimėjo.

Pagal spaudos pranešimą, medikalinė programa prasidės su 1963 metų sausio 1 d.

Dr. Robert B. Burton paskirtas direktoriumi. Konsultacijos komisija susideda iš šių medikų: Dr. Robert L. Berg, Dr. Merle D. Evans, Dr. John J. Finigan, Dr. Lawrence A. Kohn, Dr. Libby Pulsifer, Dr. William A. Sawyer, Dr. Harry L. Segal ir Dr. Samuel J. Stabins.

Kokią paslaugą unija galės suteikti savo nariams ir jų šeimoms?

Pavyzdžiui, narys turi šeimos gydytoją ir gydosi su juo. Bet kuomet yra reikalas nuimti X-ray arba daryti nuodugnus egzaminavimas, tuomet gydytojas pasiunčia unijistą į unijos Medikalinį centrą. Gavęs iš Medikalinio centro raportą, unijistas eina pas savo gydytoją gydytis.

Unijistas arba jo šeimos narys X-ray arba egzaminavimą gaus nemokamai.

Rašant šią žinią, buvo teirautasi, ar pensininkai įeina į tą programą. Atsakyta, kad pensininkas negaus minimos paslaugos iš unijos Medikalinio centro. Tačiau šis klausimas yra svarstomas.

Kas dar galės gauti minimą paslaugą? Kadangi Amalgameitų unija Rochesteryje turi suorganizavus ir nesiuvėjų, tai sekančių kompanijų darbininkai gaus paslaugą: Xerox Corp.; Bond Clothes, Inc.; Fashion Park, Inc.; Hickey-Freeman Co.; Michaels Stern & Co.; Timely Clothes, Inc.; A. Levine & Son; Rochester Button Co.; Weyerhauser Co.; St. Joe Paper Co.; Walter J. Jamieson Corp.; Great Lakes Press; Rosco Macaroni Co.; National Clothing Co., Bond Stores.; Mc Farlin's; Robert Hall Stores; Cornwal Clothes, ir Atlantic Mills.

Yra stiprus fondas kalbamai programai pravesti.

Amalgameitai su viršminėtomis kompanijomis pradėjo šį planą vykinti 1956 m. Unijistams atitraukiama iš uždarbio po 1¼ cento nuo dolerio. Tą pačią sumą moka ir kompanijos.

Dabar fondas turi 2.7 milijono dolerių. Originalus planas buvo pastatyti tinkamą pastatą ir įrengti su visais reikalingais medikaliniais instrumentais ambulatoriniams ligoniams (kurie gali ateiti) daryti operacijas ir duoti "trytmentus."

Pasidėkojant Medikų Asociacijos pasipriešinimui, programa apribota tik egzaminavimu ir X-ray unijistams ir jų šeimoms.

Originaliame plane viskas būtų atlikta Medikaliniame centre.

Dabar bus atliekama ligoninėse, klinikose ir pas gydytojus.

Rašant šią korespondenciją, dar nėra žinoma, kur bus Centro buveinė, kurios ligoninėse ir pas kokius gydytojus reikės eiti.

Dėl pilnų informacijų reikia kreiptis į Amalgameitų ofisą, pas biznio agentus arba pas "chairmanus."

Unijistas

SVEČIUOSE — LENINO MIESTO RAŠYTOJAI

Respublikoje viešėjo Leningrado rašytojai — didelis lietuvių literatūros bičiulis ir vertėjas, lenininės premijos laureatas Aleksandras Prokofjevas, poetai Svetlana Kuznecova ir Anatolijus Čepurovas.

Svečiai apžiūrėjo senosios sostinės istorinius ir architektūrinius paminklus, lankėsi įmonėse, pabuvojo Kaune. Kelionės po respubliką metu jie aplankė Kėdainius, Šiaulius, Naująją Akmenę, Klaipėdą, Palangą, Neringą.

PRANEŠIMAS

WORCESTER, MASS.

Šeštadienį, Lapkričio-November 10 d., įvyks įdomi žaismių parė. Bus Lietuvių svetainėje, 29 Endicott St. Kviečiame visus atsilankyti, pažaisti ir pasinaudoti vertingomis dovanomis. Pradžia 7-tą val. vakare.
Rengia LDS Moterų Veiklos Klubas. (89-90)

ST. PETERSBURG, FLA.

LLD 45 kp. balius įvyks šeštadienį, lapkričio 10 d., 314 15th Ave. So. Bus geri pietūs, kaip ir visada, 12 valandą. Kviečia rengimo komisija. (89-90)

PHILADELPHIA, PA.

LLD 10-tos kuopos susirinkimas įvyks Lapkričio-November 9 dieną Vengrų klubo patalpose, 1144 No. 4th St. Prasidės 7:30 val. vakare.
Išgirsite raportą nuo 6-tosios apskrities konferencijos delegatų ir nuo parengimų komisijos apie filmų iš Tarybų Lietuvos rodymą.
Valdyba (89-90)

Paieškojimai

Esu senutė 73 metų amžiaus. Pranešu, kad savo seserų ir brolių adresus pamečiau, — namas, kuriame gyvenau, degė ir žuvo adresai. Noriu jiems pranešti, kad dar esu gyva, ir prašau juos parašyti man. Broliai Petraičiai Karolis ir Vincentas; seserys Anelė Vincūnienė, Barbora Ilnikienė, Elzbieta Adomaitienė. Mano adresas: Alena Daunienė-Petraitytė (Stanislovo), Šiauliai, Valančiaus g-vė 29, Lithuania, USSR.

Noriu surasti pusseserę Apoloniją Jušinskienę. Kiek žinau iš tėvų ir giminių, ji gyveno Philadelphia, Pa., ir turėjo du sūnus. Labai prašau ją arba sūnus, arba gimines, arba pažįstamus parašyti man. Jurgis Bičnskas, Prienai, Šaltinių g-vė 26, Lithuania, USSR.

Ieškau savo sūnaus Stasiukaičio Juozo, Jono, kuris nuo manęs atsiskyrė per pračjusį karą. Būsiu dėkinga, jeigu kas jį žinantis man apie jį praneštų. Labai norėčiau gauti žinių nuo jo. Magdalena Stasiukaitienė, Vilkaviškio rajonas, Pajevonio paštas, Naujininkų kaimas, Lithuania, USSR.

Hartford, Conn.

Jurgio ir Onos Šilkų

25 Metų Vedybinio Gyvenimo Sukakčiai Paminėti

BANKETAS

Įvyks Sekmadienį

Lapkričio 18 November

Pradžia 1-mą valandą dieną

Salėje 157 Hungerford St.

Pietūs bus duodami lygiai pažymėtu laiku, nes yra taikoma, kad būtų daugiau laiko pasikalbėjimams.

Dainų programą atliks garsusis duetas:
ONA DIRVELIENĖ ir JONAS SABALIAUSKAS

Kviečiame visus atsilankyti geriems veikėjams pagerbti jų sidabrine sukaktimi.

Rengėjai

Brockton, Mass.

Puiki Naujiena! Atvyksta Pas Mus

Worcesterio Aido Choras

vadovybėje Jono Dirvelio suvaidins

Operetę "Lietuvaitę"

Vaidinimas Įvyks Sekmadienį

Lapkričio 11 November

Pradžia 2-rą valandą popiet

Lietuvių Tautiško Namo Didžiojoje Svetainėje

668 N. Main St., Kampas Vine St., Montello

Įėjimas tik $1.50 **Rengia LLD 11 Kuopa**

Prašome vietinius ir iš apylinkės atsilankyti, nes Operetė "Lietuvaitė" yra nepaprastai įspūdingas veikalas ir labai gražios dainos.

Rengimo Komisija

SAN FRANCISCO, CALIF.

Mirus

Onai Aukštienei

Mes reiškiame nuoširdžią užuojautą visiems velionės giminėms ir artimiesiems Jungtinėse Valstijose ir Lietuvoje.

A. Norkienė	V. U. Burdai
T. King	A. K. Mugianiai
M. B.	J. K. Karosai
C. Michulis	B. V. Sutkai

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS

J. Jackims (iš Shelter, Island, N. Y.) gavo iš savo svainio J. Steiniaus laišką, kuriame liečiami, be kitko, suvalkiečiai švietėjai. Čia spausdiname svarbesnes laiško dalis.—**Red.**

Mielas Mano Svainuti!

Šią mielą vasarą rašau Jums 4-ą laišką iš gimtosios mūsų Suvalkijos. Pirmuosius 3 laiškus rašiau apie mūsų knygnešius, kurie anais sunkiaisiais caro priespaudos laikais nešė mums šviesą. Spauda lietuviams buvo uždrausta 1864 metais, ir vėl leista kovojant, nauiiems vėjams papūtus, 1904 m.

Nuo mano gimimo 1890 iki spaudos atgavimo nuteista įvairiam laikui kalėti 273 žmonės-knygnešiai.

Spauda lietuviai pradėjo naudoti daug vėliau už kitas Europos tautas.

Pirmieji lietuviški spausdiniai pasirodė tik 1532 m. leidžiami Mažojoj Lietuvoj — Rytprūsiuose (Karaliaučiuje) gotiškomis raidėmis. Pr. Kelkio **"Nusidavimai"** apie evangelijos praplatinimą tarp žydų ir pagonų. Jame retkarčiais įdėdavo vieną-kitą straipsnį apie lietuvių tautos senovę, jos kilmę ir kalbą.

Antrasis lietuvių laikraštis ėjo irgi Karaliaučiuje jau nuo 1849 metų. Jį leido Fr. Kuršaitis. Tai buvo "Keleivis" ir tas ėjo dar gotiškomis raidėmis. Jame buvo daug germanizmo. Laikraštis gyrė vokiečių valdžios darbus.

Vėliau dar ėjo konservatorių draugijos leidžiami laikraščiai. Jie nebuvo reikšmingi. Visi jie ėjo dar prieš lietuvių spaudos draudimą. Didžiojoj Lietuvoj ėjo, bet lietuvių tautos atgijimui, jos susipratimui, jos kalbai jie visi maža kadavė. Tik vėliau, jau 1878 m. pasirodė irgi Prūsuose lietuviška "Ceitunga," kuriai rūpėjo lietuvių tautos gerovė—jos kalba. "Ceitungoje" jau būdavo lietuviškų dainų, pasakų, padavimų. Joje bendradarbiavo žymus vokiečiu mokslininkas daktaras Zuerveinas, vienas iš tų kitataučių, kurie pradėjo lietuvius raginti savo kalbą ginti — ją vertinti.

Dr. Zuerveina buvo Karaliaučiaus universiteto filologijos mokslų profesorius; jis žinojo daugelį kalbų — Europos ir kitas kalbas. Karaliaučiaus universitete buvo dėstoma ir lietuvių kalba.

Dr. Zuerveinas buvo net apsigyvenęs mūsų Dzūkijoje, Lazdijuose, kad patobulintų ir geriau pažintų lietuvių gyvąją kalbą. Jis rašė lietuviškai eilėraščius:

Ten yra dar žemė tolima,
Dangun ten kyla kalnai.
Ten augo mūs miela kalba,
Ten sentėvių namai.

(Jis čia turi mintyje lietuvių kilmės lopšį Indiją.)

Pasirodė "Aušra," kurią įsteigė ir redagavo dr. J. Basanavičius iš Ožkabalių--Bartininkų.

Dr. Zuerveina daug rašė ir joje.

Jis rašė eilėraščius, kurie anuo metu buvo labai reikšmingi: "Lietuviais mes esame gimę, lietuviais turime būt."

Anoji "Ceitunga" išugdė ir daug kitų lietuviškų laikraščių Prūsuose: "Tilžės Keleivį," "Garsą," "Nemuno Sargą," galop "Aušrą," "Varpą" ir "Ūkininką."

Lietuvos liaudis, atsipalaidavusi nuo carų ir ponų baudžiavos, nuo 1861 m. jau galėjo savo vaikus leisti į aukštuosius mokslus — universitetus.

"Aušros" pasirodymas laikomas mūsų tautos atgijimo pradžia. Tada besimokanti Lietuvos jaunuomenė pradėjo domėtis čekų, bulgarų, vengrų ir kitų tautų atgijimu ir laisve ir pasireiškė dvi srovės.

"Aušros ir "Varpo" įsteigėjais ir žymiausiais rašytojais buvo mūsų suvalkiečiai — dr. Jonas Basanavičius ir dr. Vincas Kudirka ir jų bendradarbiai kalbininkas Jablonskis, dr. Grinius, St. Matulaitis, Mačys-Kekštas ir daugelis kitų. Dėl to tur būt ir mūsų literatūrinė kalba priimta mūsų suvalkiečių tarmė visoj raštijoj.

"Aušra" socialiniu reikalų nekėlė, bet bajorai buvo sulenkėję ir jiems buvo svetimi aušrininkų siekimai. O kunigai, pradėjus dr. Jonui Šliupui "Aušroje" ateistinę propagandą kelti, pasitraukė iš "Aušros" ir susikūrė savo spaudos organus: ''Tėvynės Sargą," "Šviesa" ir kitus.

"Aušra" išjudino ir Didžiosios Lietuvos ir Prūsų lietuvius į darbą.

Dr. V. Kudirka - Kapsas išleido "Varpą," sutelkė labai daug darbininkų aplink save. Išjudinta lietuvių jaunuomenė, nebesitenkino tąja kryptimi pirmųjų aušrininkų ir pradėjo ieškoti kitų kelių į liaudį, kilo nauja srovė realistų — liaudininkų ir socialistų.

Tada aušrininkų idėjos persikėlė į Ameriką. Iš Prūsijos išvarytas J. Šliupas nuvyko į Ameriką ir tenai 1885 m. New Yorke pradėo leisti ''Lietuvos balsą" ("Lietuviškąjį balsą"—**Redakcija**).

1886 m. susikūrė Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, o 1889 metais—Lietuvių Mokslo draugystė.

Toliau jau jūs patys žinote, kaip plėtėsi lietuvių spauda Amerikoj ir Lietuvoj.

Toliau Angarietis, V. Mickevičius-Kapsukas, L. Prūseika, K. Eidukevičius ir kt. Jiems rūpėjo socialiniai ir tautiniai lietuvių reikalai, socialinė ir tautinė kova.

Jie leido Vokietijoje pradžioj "Darbininkų Balsą" (Londone, Anglijoj, ėjo "Darb. balsas." — **Red.**), brošiūras, atsišaukimus. Tai irgi buvo visi mūsiškiai — vilkaviškiečiai.

Šį laišką parašiau dar būdamas Vilkaviškyje, bet šiandien, jau užbaigęs vasarojimą, atvažiavau į Kauną ir jį išsiunčiu Jums iš Kauno.

Kaunas, IX—11—62

J. Kalvaitis jau namie

Po kelių ligoninėje išbūtų savaičių, Julius Kalvaitis gale praėjusios savaitės sugrįžo namo, 203 Maujer St., Brooklyn, N. Y., toliau gydosi namie.

Julius, ilgametis "Laisvės" rėmėjas ir per eilę paskiausių metų laikraščio vajininkas, taipgi žmona Marijona nuoširdžiai įvertina buvusius Juliaus skaitlingus lankytojus ligoninėje, o taip pat ir tuos, kurie, lankė laiškais ir telefonu. D-ė

Iš jau labai senos Brooklyno lietuvių siuvėjų istorijos

Kai kada, suradęs laisvesnę valandėlę, pavartau senus laikraščius. Juose pasitaiko kartais užeiti nepaprastai įdomios medžiagos apie Amerikos lietuvių veiklą jau prieš daugelį, daugelį metų. Pavyzdžiui, paimkime Brooklyno lietuvius siuvėjus. Kokia įspūdinga jų veiklos istorija! Kaip seniai, kaip anksti jie suprato organizuotumo reikšmę ir kaip tvirtai ir atkakliai jie atlaikė pačias didžiausias audras!

Štai šiemet sukanka lygiai 61 metai nuo to laiko, kai Brooklyne įsikūrė lietuvių siuvėjų (kriaučių) unija, kuri šiandien vadinasi Amalgameitų rūbsiuvių unijos 54-tuoju lietuvių skyriumi (lokalu). Daugelis mūsų tada gal dar kokiam nors Lietuvos kaime bandas ganėme bei paskui žagrę tebevaikštinėjome. Kas labai buvo svarbu, tai kad per visus tuos šešiasdešimt vienerius metus ši mūsų siuvėjų organizacija nebuvo nė vienai dienai sustojus gyvavus, sustojus veikus.

Bet grįžkime prie senų laikraščių. Viename jų, būtent Lietuvių Socialistų Sąjungos leidžiamoje "Kovoje" 1910 metų balandžio 1 d. užėjau įdomią korespondenciją kaip tik apie tuos mūsų brolius Brooklyno lietuvius siuvėjus. Pasiklausykime:

"Tarp keliasdešimčių įvairių organizacijų rūbsiuvių (kriaučių) profesinė sąjunga (unija) yra didžiausia. Ji susiorganizavo 1901 metais ir tais pačiais metais pergyveno gana sunkų streiką, kuris tęsėsi 7 savaites, bet užsibaigė darbininkų laimėjimu. Nors ir kontraktoriai taipgi buvo gerai susiorganizavę, bet darbininkų solidarumas buvo uolesnis ir paėmė viršų.

Praėjus metams darbdaviai atsisakė atnaujinti kontraktą, ir tas iššaukė antrą streiką. Ir 1902 metais streikas tęsėsi 7 savaites. Kontraktoriai stipriai laikėsi, bet 8-oje savaitėje jų uolumas pradėjo minkštėti ir vienybė iširti. Darbininkai, nors jau ir jų energija buvo išsisėmus, tačiau atlaikė ir išreikalavo palaikyti tas pačias darbo sąlygas, kokios buvo iškovotos pirmaisiais metais. Antrojo streiko laimėjimas pasiektas dėka energijos rūbsiuvių sąjungos vadovo K. Balčiūno, kuris palaikė vienybėje jau nusiminančius darbininkus tol, kol jie nepamatė, kad laimėjimas bus jų pusėje.

Krizei užėjus darbdaviai paskelbė lokautą, uždarydami dirbtuves savaite prieš kalėdas, ko darbininkai visai nesitikėjo.

Už tokią kalėdų dovaną darbininkai savo darbdaviams buvo taip dėkingi, kad pastarieji nedrįso su darbininkais ir vidurdienyje susitikti gatvėje. Matydami, kad per daug darbininkus įžeidė, pradėjo taikytis, bet reikalavo, kad darbininkai sutiktų viena valanda pailginti darbo dieną. Bet toks jų reikalavimas buvo pasitiktas švilpimu.. Ir laikydamiesi vienybės, darbininkai gana greitai lokautą pašalino. Ir iki šio laiko rūbsiuvių unija laikėsi tvirtai.

Šiemet unija nutarė apvaikščioti darbininkų dieną gegužės 1-ąją, surengiant demonstraciją, kurioje žada dalyvauti visos lietuvių organizacijos.

Rūbsiuvių unija ir tarp progresyviškų organizacijų užima nepaskutinę vietą. Ji prisideda, kaip tik gali, prie surengimo viešų susirinkimų, o revoliucijos metais paaukojo $75 revoliucijos reikalams. Pernai ji paaukojo Baltimorės lietuviams streikieriams $200, Švedijos streikieriams — $50, New Yorko kelnių siuvėjams-streikieriams — $100. Taipgi smulkesnėmis aukomis nesyki yra parėmus darbininkų judėjimą.

Dabar sąjunga paskyrė $25 knygyno įkūrimui, bet čia, jei to laukiamo knygyno dar neturime, tai reikia nupeikti LSS 19 kuopos ir Apšvietos Draugijos narius, lygiai ir kitas draugijas, kad jos apsileidžia ir nesirūpina įvykdyti tą sumanymą bendromis pajėgomis. Esant Brooklyne apie 50-60 draugijų, lengva būtų bendromis jėgomis įkurti puikiausią knygyną.

Rūbsiuvių unijos 54 skyriaus nariai reikalavo 1909 metais išrinkti keliaujančius organizatorius, kurie važinėdami po imestelius organizuotų lietuvius. Buvo du kandidatai: J. Perkūnas ir Liutkauskas. Unijos pirmininkas įsižeidė, kad neišrinko jo draugo, uolaus demokrato, bet demokratų priešą socialistą J. Perkūną. Jis, nežiūrėdamas, kad jo remiamas kandidatas Liutkauskas gavo mažumą balsų, kaip ne per geriausią reputaciją turintis tarp brooklyniečių, visgi nusiveda jį į generalinį ofisą ir perstato Liutkauską 54 skyriaus išrinktu organizatoriumi, o ne išrinktąjį Perkūną "kaip neištikimą anarchistą."

Suprantama, kad patyrus tą "gešeftą," unija tuoj sušaukė susirinkimą. Po ilgų diskusijų išeina aikštėn, kad būk balsavimas buvęs neteisingas ir reikią iš naujo rinkti. Bet ir vėl Perkūnas gauna 120 balsų, o Liutkauskas tik 3 balsus. Vienok Liutkauskas, nors neišrinktas, užėmė organizatoriaus vietą, o išrinktasis socialistas J. Perkūnas dar ir dabar nieko nežino apie jo išrinkimą. Unijos nariai dabar nerimauja, matydami tokį pasielgimą 54-o skyriaus pirmininko p. Kulio, kuris sauvališkai pradeda elgtis."

Korespondenciją pasirašo "P. V." Nežinia, kaip šis skyriaus viršininko Kulio sauvaliavimas ir keliaujančio organizatoriaus reikalas baigėsi. Sekamuose "Kovos" numriuose apie tai nieko neberandame. Tačiau neatrodo, kad būtų buvę jau taip labai dideli skirtumai tarp ''demokrato'' Liutkausko ir socialistų, nes balandžio 22 d. toje pačioje "Kovoje" korespondencijoje iš Brooklyno apie būsimą Gegužės 1 apvaikščiojimą randame, kad po demonstracijos susirinkime salėje bus trys kalbėtojai—J. Šukys, J. Perkūnas ir Liutkauskas.

Salietis

New Yorkas. — Daugėja lėktuvų skrajojimas iš Amerikos į Europą.

Metinis 'Laisvės' parengimas pavyko visais atžvilgiais

Kaip jau žinoma, praėjusį sekmadienį Schwaben salėje įvyko metinis "Laisvės" parengimas-spektaklis.

Worcesterio Aido choras su savo gabiais aktoriais ir dainininkais, vadovaujant Jonui Dirveliui, pastatė scenoje operetę "Lietuvaitę."

Diena pasitaikė graži; publikos buvo daug.

Nemaža svečių atvyko iš kitų miestų: iš Philadelphijos, iš New Jersey; buvo keletas iš Connecticut. Iš Albany, N. Y., atvyko Vincas Degutis su dukra.

Tik labai gaila, liūdna, kad geriems draugams Žilinskams, iš Plymouth, Pa., vykstant į koncertą pasitaikė kelyje baisi nelaimė, kurioje buvo pavojingai sužeistos kelios draugės (skaitykit tuo klausimu žinią).

Pirmininkavo P. Venta; trumpai sveikino laisviečius J. A. Bekampis, o R. Mizara pasakė kalbą dienos klausimais.

Apie vaidinimą, apie aktorius ir dainininkus bus smulkiau parašyta sekamame "Laisvės" numery.

SVEIKINA

Mieli "Laisvės" laikraščio draugai bičiuliai! Siųsdamas jums nuoširdžius sveikinimus, linkiu visiems jums daug laimės asmeniniame gyvenime ir jūsų darbuose taikos ir pažangos vardan; karštai apkabinu jus ir spaudžiu dešinę.

"Tiesos" laikraščio redakcijos vardu,

H. Zimanas

Vilnius

—:—

Gerbiamas Drauge,

Didžiosios Spalio Socialistinės Revoliucijos keturiasdešimt penktųjų metinių proga nuoširdžiai sveikina Jus

Valstybinės Grožinės Literatūros Leidykla

—:—

Priimkite, mieli Laisviečiai, nuo mūsų visų nuoširdžius sveikinimus ir geriausius linkėjimus.

Justas Paleckis

1962. X. 31

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

jau bus po kongresinių rinkimų. Žinosite jau ir rezultatus. Vienas dalykas aiškus, būtent, kad niekas pagrindiniai nepasikeis.

Nepasikeis todėl, kad ir šiuose rinkimuose nebuvo trečios partijos, darbo liaudies partijos, kuri būtų pateikus žmonėms naują, pažangią programą ir visose vietovėse turėjus savo kandidatus.

Bet kada nors žmonėms atsibos tokia padėtis. Pakils naujos politinės jėgos. Į politines kovas aktyviškai įsitrauks mūsų darbo unijos.

Pradžia gali pasirodyti ateinančiuose prezidentiniu ose rinkimuose.

—:—

Nusiminę ne tik pabėgėliai iš Kubos. Nemažiau nepasitenkinę ir lietuviškieji "vaduotojai." Jie irgi ištroškusiai laukė ginkluoto konflikto dėl Kubos. Jie irgi meldėsi už "pasikalbėjimą" ginklais. Na, o čia, nors laikinai, ginklai dar nekalba. Jiems nepatinka, jiems pikta... "Darbininkas," "Draugas," "Dirva," "Naujienos,' "Keleivis" negali paslėpti savo nusivylimo. Dėdė Samas turėsiąs pasiraitoti rankoves ir sulyginti su žeme ne tik Havaną, bet ir Maskvą.

—:—

Lietuvoje jau sudarytas platus Dainų šventės komitetas. Jis darbuosis, kad būsimoji dainų šventė 1965 metais pralenktų visas kitas panašias šventes. Tuo netenka abejoti.

—:—

"Laisvės" vajus eina gražiai, sklandžiai. Taip pat, atrodo, sekasi ir "Vilnies" vajui. Labai džiugu.

GRIPSHOLM RESTAURANT
Tautiški Švedų Įvairūs Valgiai
Patarnaujame pietus — Vakarienė Kokteliai
324 E. 57th St., New York City
PL. 9-6260
Priimame Dinners and American Express Club kredito korteles, ir kitų

Mūsų geri draugai automobilio nelaimėje

Draugai Titėniai pranešė, kad Onos Titanienės brolio Vinco Žilinsko automobilis nusirito nuo kelio ir atsimušė į medį.

Jame važiavusieji abu Žilinskai lengvai sužeisti ir tuoj namo grįžo.

Sunkiai sužeistos Krutulienė, Globičienė ir Jasilionienė (binghamtonietė) ir patalpintos ligoninėn.

Nelaimė atsitiko netoli Wilkes-Barre, Pa., jiems vykstant lapkričio 3 d. į New Yorką, kad dalyvautų "Laisvės" parengime.

Daugiau žinių apie tai galima gauti pas Žilinskus, 120 Walnut St., Plymouth, Pa. Tel. PR. 9-2791.

Reiškiame giliausią draugams užuojautą ir linkime greito pasveikimo.

Vladas Valangevičius

Jau kelinti metai, kai vykstu į metinį "Laisvės" parengimą, būnu tikras, kad susitiksiu su tvirtu, lyg lietuviškas šventmedis ąžuolas, dzūku iš Trasnykų kaimo Vladu Valangevičium. Jei ir norėčiau nuo jo pasislėpti, jis vistiek mane susirastų, ir vis su krūva dolerių. Praėjusį sekmadienį Schwaben salėje nusivedė mane prie "drąsos" fontano, užsakė antsyk dvi (bet pats—nė lašelio į burną!) ir paklojo $38 — $12 už "L." prenumeratą seseriai į Trasnykų kaimą, $12 už prenumeratą seseriai į Vilnių, $12 už savąją prenumeratą ir $5 "L-vės" fondui. Ir dar pridūrė, kad laukia laiško iš Perlojos, į kur irgi mano užsakyti "Laisvę."

Malonu šį blaivininką parapijoną susitikti: neskūpus, šnekus, draugiškas.

Gyvuok, Vladai! SV

Brockton, Mass.

Operetė "Lietuvaitė" jau netoli

Kaip jau buvo garsinta, kad pas mus bus suvaidinta operetė "Lietuvaitė", čia noriu tik priminti, kad:

Vaidinimas įvyks jau šį sekmadienį, lapkričio (November) 11 dieną, Lietuvių Tautiško Namo didžiojoje svetainėje, 668 N. Main St., Montello.

Suvaidins Aido choras iš Worcesterio, vadovystėje J. Dirvelio. Vaidinimo pradžia 2 val. po pietų.

Manau, kad aš jau galėsiu dalyvauti ir ne tik pasimatyti su draugais ir draugėmis, bet ir atnaujinti "Laisvės", "Vilnies" ir "Liaudies Balso" prenumeratas.

George Shimaitis

SERGA

Serga Zigmas Kavoliūnas. Turėjo sunkią operaciją. Dabar jau grįžęs iš ligoninės, gydosi namie. Palaipsniui eina geryn. Linkime jam greit sustiprėti.

(Žinią telefonu pranešė Natalija Iešmantienė.)

K. Stanislovaitienė ligoninėje

"Laisvės" spektaklio proga K. Petrikienė sakė, kad ji tik ką gavusi žinią, jog mūsų įžymioji waterburietė visuomenės veikėja ir bendradarbė Kristina Stanislovaitienė eina į ligoninnę pasiduoti operacijai.

Nuoširdžiai linkime jai sėkmingai operaciją pergyventi ir greit pasveikti.

Washingtonas. — Numatoma, kad 1962 metais vaikų gims 370,000 mažiau lyginant su pereitaisiais metais.

AIDO CHORO BALIUS

Aidiečiai stropiai rengiasi priimti visus savo prietelius. Jie nori pavaišinti ir maliniai palinksminti visus. Jie laukia ir tikisi palankaus pritarimo iš visų dainos mylėtojų.

Kaip žinoma, Aido Choras rengia gerą vakarienę, o po vakarienės bus programa su dainomis, kurias pats choras išpildys. Po programos tęsis šokiai.

Šiuomi bus paminėta dar kartą Aido choro 50 metų jubiliejus.

Minėtas banketas įvyks šio mėnesio 17 dieną, 7 val. vakaro, Piliečių Klube, 280 Union Ave., Brooklyne.

Prašome bilietus įsigyti iš anksto pas bile kurį aidietį.

H. F.

VATIKANAS TURĖS PAVILJONĄ PARODOJ

1964—1965 metų Pasaulinėje parodoje, kuri įvyks New Yorke, Vatikanas turės savo paviljoną. Spalio 31 d. popiežius Jonas XXIII kalbėjo pšer radiją, o tuo kartu parodos vietoje buvo padėtas paviljono kertinis akmuo.

Paviljonas statomo 54,000 ketvirtainių pėdų plote. Jis bus iškaštingai pastatytas ir įrengtas.

DRUSKOS KALNAS NUMARINO MEDŽIUS

New Yorko švaros departamentas, besiruošdamas žiemai, prisigabeno jūrinės druskos ir jos supylė kalną Sarah Delano Roosevelt parke, rytinėje dalyje Manhattano. Nuo jos jau numirė apie 20 medžių.

PRANEŠIMAI

OZONE PARK, N. Y.

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks trečiadienį, lapkričio 7 d., 7:30 val. vakare, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai prašomi dalyvauti šiame susirinkime. Išgirsite naujų Centro pranešimų. Nepamirškite duokles užsimokėti.

Prot. sekr. (88-89)

BROOKLYN, N. Y.

LDS 1-os kuopos susirinkimas įvyks antradienį, lapkričio 6 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai kviečiami dalyvauti. Kurių duoklės neužmokėtos, maloněkite ateiti ir užsimokėti, kad nesusispenduotumėt. Valdyba (88-89)

OZONE PARK, N. Y.

LDS 183 kp. susirinkimas lapkričio 14 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Avenue. Prašomi visi nariai dalyvauti su daug naudingų sumanymų.